

REVOLUȚIA LA BUCUREȘTI

21 decembrie

Drumul nopții către ziuă

În sute de mii de apartamente cufundate în frig și întuneric, bucureștenii ascultă înfiorați, mult după miezul nopții, edițiile speciale ale *Europei Libere* cu știri despre ce se întâmplă la Timișoara și în alte orașe din România. Ei află și despre uriașa manifestare de solidaritate internațională cu eroii Timișoarei și cu victimele represiunii criminale ordonate de Ceaușescu. Banda de sunet cu zgomotul armelor automate și țipetele celor loviți se repetă obsedant. Mulți simt că vremea supunerii a trecut. E deja prea mult. Vor trebui să facă ceva deși încă nu știu **ce și cum**.

În timpul nopții, în Capitală sosesc cu trenul, cu mașini sau cu motociclete peste 150 timișoreni pentru a ridica bucureștenii la luptă. Sunt convinși că, dacă regimul Ceaușescu nu cade la București, Timișoara va fi distrusă. Printre ei Vasile Chira, Dumitru Pava, Teodor Panțâr, Constantin Tătaru, Dumitru Gherman, Lucian Ioniță. Timișorenii se regroupează în Cișmigiu, unde petrec primele ore ale dimineții. Constantin Lulciuc, un tânăr de 29 de ani, rupe dintr-un copac o creangă de care colegii săi leagă un tricolor cu stema decupată, stropit cu sânge în urmă cu trei zile, pe când fluturase în Piața Operei din Timișoara.¹

„Le arăt eu”

Ora 00:00. Nicolae Ceaușescu împreună cu Elena Ceaușescu pleacă din sediul CC la reședința lor din bulevardul Primăverii. La ieșirea din birou el exclamă: „Am să le arăt eu celor de la Timișoara”.²

Mobilizarea Gărzilor Patriotice

---

¹ Declarații și reconstituire în dosarul m. 97/P/1990 al Secției Parchetelor Militare din Parchetul General.

² Relatare Silviu Curticeanu, *Mărturia unei istorii trăite. Imagini suprapuse*, Ed. Albatros, București, 2000.

Ora 02:00. Din ordinul lui Nicolae Ceaușescu, colonelul Pârcălăbescu trece la alarmarea Gărzilor Patriotice. Activiștii Comitetului municipal București al PCR mobilizează salariații de pe platformele industriale din Pipera și Băneasa la sediul întreprinderilor. Li se distribuie uniforme de Gărzi Patriotice, după care sunt retrimiși în ateliere, în așteptarea ordinului de deplasare.¹

Ora 06:00. La Întreprinderea Optică Română (IOR) muncitorii sau fost anunțați că vor participa la un mare miting popular odată cu venirea schimbului 1. Afluirea spre Piața Palatului se face cu autobuze sau pe jos. Cei de la Institutul de Cercetări și Proiectări Mecanică Fină parcurg 10 km din *Obor* până în vecinătatea sediului CC, lângă restaurantul *Cina*. Pe jos vin și cei de la *Uzina 23 August*.

Ora 08:00. Nicolae Ceaușescu sosește la CC și îi convoacă la *Cabinetul I* pe Constantin Dăscălescu, prim ministru, și pe Emil Bobu, secretar CC al PCR, pentru a i se raporta situația de la Timișoara. Prin informații incomplete și mincinoase aceștia speră să-și mențină poziția privilegiată alături de comandantul lor suprem.

Ora 08:30. La Direcția Securității Statului sosesc rapoarte privind tinerii veniți cu trenul de la Timișoara și despre unele grupuri de tineri identificați ca basarabeni și catalogați „agenți sovietici”. Sunt raportate „grupări suspecte” în zona *Grădinii Icoanei* și în jurul *Pieței Palatului*.

Ședințe de condamnare

Ora 09:00. Din dispoziția conducerii superioare de partid, în toate întreprinderile și instituțiile publice sunt organizate ședințe de condamnare a „contrarevoluției de la Timișoara” și de atașament fierbinte față de Nicolae Ceaușescu.² În marile uzine din București ședințele sunt organizate în halele de producție, cu tribune improvizate, cu lozinci, scandări și discursuri scrise de activiști. Sunt filmate de operatorii TVR pentru a fi prezentate la

---

¹ Gărzile Patriotice vor fi integrate în dispozitivul de represiune din Piața Universității și în noaptea de 21/22 decembrie vor ataca manifestații după spargerea baricadei de la INTER.

² Printr-un consens aproape unanim se păstrează o tăcere vinovată asupra acestui ultim moment de lașitate, servilism și demagogie. În mai puțin de 24 ore, mulți (îngrijorător de mulți) dintre cei mai înverșunați în înfierarea „huliganilor” de la Timișoara se vor înghesui să-și proclame atașamentul pentru revoluție, să-i condamne pe „odiosul dictator” și „sinistra sa soție” și, mai târziu, să-și ia certificate de revoluționari.

televizorul de seară. Adeziunea clasei muncitoare este decisivă pentru comuniști.

În ministere, în administrația locală, în institute de cercetări și universități ședințele se desfășoară fără cameramani și de multe ori formal. Adunarea cadrelor militare din MApN programată în sala de conferințe este amânată din dispoziția generalului Ilie Ceaușescu, adjunct al ministrului Apărării, pentru după amiază, după încheierea mitingului din Piața Palatului.

Ultimul miting comunist

Ora 09:30. Marea adunare populară menită să condamne revoluția de la Timișoara, convocată la sugestia lui Barbu Petrescu, prim-secretar al Comitetului de partid al municipiului București, și aprobată de Nicolae Ceaușescu, este organizată în Piața Palatului din fața sediului Comitetului Central (CC al PCR). Sunt convocați 105.000 angajați din principalele unități economice. Se iau măsuri excepționale pentru asigurarea ordinii. Trupele de Securitate, înarmate până în dinți, împânzesc sediul Comitetului Central și arterele înconjurătoare. Accesul pe străzile laterale este blocat cu autobuze, camioane, chiar și cu tractoare.

Ora 10:00. Colonelul Gheorghe Arădăvoaice, locțiitorul șefului Direcției de Propagandă și Cultură din MApN, constituie din ordinul generalului Ilie Ceaușescu un grup de ofițeri care primesc ordinul de a se deplasa îmbrăcați în haine civile în Piața Palatului pentru a urmări starea de spirit a participanților la miting, urmând să-i raporteze apoi direct generalului Ilie Ceaușescu. Sunt instruiți să se infiltreze în coloanele de muncitori fără a fi observați de securiști și activiștii de partid care acționau ca oameni de ordine. Numai în caz să sunt reținuți de Securitate vor raporta calitatea, caracterul misiunii ordonate și vor indica un număr de telefon pentru confirmare. Printre cei selecționați sunt maiorul Ion Păcurar din celula de criză a Consiliului Politic Superior și căpitanul Grigore Buciu de la Secția Cultură¹.

Ora 10:30. În ședința Biroului permanent al CPEX convocată de Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, acesta nu pomenește niciun cuvânt despre Timișoara. Informează participanții că a hotărât să majoreze (cu o sumă modică) retribuițiile oamenilor muncii și alocațiile de stat pentru copii.²

---

¹ Grigore Buciu, *Cum mi-am petrecut Revoluția în Ministerul Apărării Naționale*, Ed. Institutului Revoluției Române din decembrie 1989, București, 2008

² Dumitru Popescu (fost membru CEPEX), „*Am fost și cioplitor de himere*”, Ed. Expres, București.

Ora 10:45. Accesul în Piață este permis doar coloanelor de salariați supravegheate de securiști, milițieni și informatori. La ordinul ministrului de Interne Tudor Postelnicu, generalul Geanu Bucureșcu, adjunct al șefului Departamentului Securității Statului și Marin Bărbulescu, șef al Inspectoratului de Miliție al Capitalei, au organizat zece baraje vii (constituite din ofițeri și subordonați) precum și altele, staționare (formate din autobuze, camioane, tractoare) pentru protecția a Pieței Palatului și oprirea accesului persoanelor neavenite.

Ora 11:00. O parte a grupului de timișoreni scandează sloganuri împotriva lui Ceaușescu în fața Librăriei *Mihai Eminescu* de pe strada Academiei, nu departe de sediul CC al PCR.

Ora 11:05. Pe Calea Victoriei coloana care pare fără sfârșit se prelinge spre miting. Câțiva purtători de lozinci roșii uriașe și de tablouri oficiale dau semne de oboseală și, coborându-le de pe umeri, acestea ajung la vedere pe dos, cu capul în jos. Privitorii de la ferestrele blocurilor îi observă. Unii se miră, alții informează... Câțiva coboară în grabă și se alătură purtătorilor de lozinci și tablouri în bernă, solidarizându-se cu protestul lor. Din sediul Centralei Sării coboară și intră în coloană Florentina Bălău, economistă, mamă a doi copii minori.

Ora 11:10. Un grup de 40-45 timișoreni iese din Cișmigiu purtând tricolorul cu stema decupată și încearcă să pătrundă în Piață pe lângă Biserica Kretzulescu. Sunt respinși de forțele de ordine și obligați să ocolească Sala Palatului.

Primele manifestări anticomuniste

Ora 11:15. Pe diferite străzi din jurul Sălii Palatului grupuri de tineri, în special studenți, încearcă să pătrundă în Piață. Pe Calea Victoriei, în zona Hotelului *București*, un grup de bucureșteni și câțiva timișoreni scandează lozinci anticomuniste. Încearcă și ei să depășească cordonul de militari care blochează accesul în Piața Palatului. Sunt opriți.¹

În apropierea Cofetăriei *Ahéné Palace* se cântă *Deșteaptă-te române!*. Bogdan Dârză dă foc, cu bricheta, unui steag roșu cu stema PCR.²

Ofițeri USLA cer prin stații radio trimiterea unui „pluton de intervenție“ și a unei

---

¹ Declarații ale celor prezenți, în Arhiva Asociației *21 Decembrie* din București.

² Bogdan Dârză, declarație dată autorului.

„camere de luat vederi“. Prin stație se anunță „folosirea masivă de Gella și de lacrimogene din dispoziția lui 88“, adică a lui Iulian Vlad, șeful Departamentului Securității Statului (DSS).¹

Ora 11:30. Sosește un camion încărcat cu scutieri. Protestatarii sunt loviți cu bâte, cu bastoane și scuturi. Dintr-un autobuz cu perdeluțe la geamuri coboară un grup de represiune în cizme, cu haine kaki, dar fără însemne militare. Din camion se aruncă petarde și grenade lacrimogene producând un zgomot îngrozitor.

Se operează primele arestări. Vladimir Radu, 38 ani, este lovit cu picioarele de un „civil solid“, care, trăgându-l de păr, încearcă să-l urce în camion. Victimei îi sar în ajutor câțiva demonstranți. Reușește să scape. În fața Hotelului *Athenée Palace*, Adrian Nicolae și ceilalți manifestanți din preajma sa sunt loviți cu cruzime de securiști.²

Ora 11:40. De la Inspectoratul de Miliție al Capitalei se cere ca „tot efectivul care nu este băgat în misiune și se găsește la Universitate să fie îmbrăcați în civil și în frunte cu tovarășul Brânzei să se deplaseze urgent în dispozitivul 1(...) indiferent la ce formațiune este: circă, cercetări penale, judiciar etc“.³

Ora 11:45. Grupul de timișoreni care nu reușise să pătrundă în Piață pe lângă Biserica *Kretzulescu* ajunge pe Calea Știrbei Vodă și reușește să străpungă barajul forțelor de ordine, oprindu-se în zona ocupată de muncitorii de la Întreprinderea de Panificație.

Aplauze regizate

Ora 12:00. Nicolae și Elena Ceaușescu, însoțiți de membri marcanți ai conducerii de partid și de stat își fac apariția în balconul Comitetului Central al PCR. Sunt întâmpinați cu aplauze inițiate de agitatorii partidului mai numeroși ca oricând.

Ora 12:02. În deschiderea mitingului din fața Comitetului Central se dă cuvântul unor reprezentanți ai oamenilor muncii instruiți în prealabil. Cei șase vorbitori (cinci bărbați și o femeie) condamnă „încercările cercurilor reacționare și imperialiste de a ne abate de pe drumul socialismului.“

---

¹⁻⁵ Înregistrări audio ale convorbirilor prin stații radio realizate de Unitatea Specială de Transmișiuni „R“ și transcrise pe foile de interceptare - goniometrare la Centrul de Control al Radiocomunicațiilor din București.

² Declarații de martori în Dosarul m. 97/P/1990 al Secției Parchetelor Militare din Parchetul General (SPM-PG).

Responsabilii cu propaganda îndeamnă oamenii să scandeze: *Ceaușescu – PCR! Vom munci și vom lupta, țara o vom apăra!*

Ora 12:10. Se ordonă introducerea „civililor“, adică a milițienilor fără uniforme, în rândul participanților la miting. Ofițerul Oprea primește misiunea să „facă agitație în Piață“, ¹ pentru a antrena mulțimea să-l aplaude pe Nicolae Ceaușescu.

Protestatarii de la „Gioconda“

Ora 12:15. Pe Calea Victoriei, în fața magazinului *Gioconda*, se scandează lozinci anti-Ceaușescu. În fața magazinului *Muzica* ofițerii de la USLA semnalează prezența unui grup care provoacă „scandal“ fără ca milițienii să intervină. Indignați, securiștii „Tridentul“ și „Catargul“ cer o intervenție mai dură. Protestatarii sunt împrăștiați cât mai departe de Piața Palatului, spre Casa Centrală a Armatei.

Căpitanul Grigore Buciu, aflat în misiune în civil, pe trotuarul din fața Bisericii Kretzulescu, aude scandările *Jos Ceaușescu!* ale grupurilor aflate pe strada Onești și huiduielile grupului de la intersecția Căii Victoriei cu strada Ion Câmpineanu.

Ora 12:20. Două unități de intervenție ale Securității municipiului București sunt trimise pe Calea Victoriei, alte două pe strada Onești (din vecinătatea sediului CC al PCR), forțe importante sunt concentrate la Sala *Dalles*, colț cu strada *Batiștei*.

Ora 12:30. Nicolae Ceaușescu este rugat să ia cuvântul. El adresează „un salut călduros, revoluționar și cele mai bune urări oamenilor muncii din Capitală” și mulțumește organizatorilor acestei manifestații populare. Din megafoanele montate pe microbuzul din centrul Pieței se difuzează scandări *Ceaușescu! Ceaușescu!* însoțite de uralele grupului de activiști masat în fața balconului. Când, după un timp, Ceaușescu face semn cu mâna, uralele acestora se opresc. În acest moment, lângă grupul de muncitori de la *Casa Scântei*, un tânăr de aproximativ 25 ani, înalt, șaten, începe să fluture un steag tricolor și să strige *Timișoara! Timișoara! La Timișoara au murit copiii!* Speriați de curajul lui, cei din jur se retrag, lăsându-l singur.² Valentin Hurduc își ia soția de mână, îi îmbrânțește pe cei din jur și țipă pentru a atrage atenția „oamenilor de ordine”.³

---

¹ Înregistrare a convorbirilor purtate prin stații radio.

² Vasile Brașoveanu, *Acțiunea Petarda*, Editura Neva, 2003, p. 175.

³ Valentin Hurduc, mărturie făcută personal autorului.

Vuiet în Piața Palatului

Ora 12:31. Unul dintre timișoreni, aflat în fața hotelului *Athenée Palace* scoate dintr-o cutie de carton o petardă și o explodează.¹ Se aude un țuit ascuțit urmat de zgomotul obișnuit al intrării în rezonanță provenit de la Carul de reportaj al Televiziunii. Alte zgomote, ca de explozii,² se aud dinspre Biserica *Kretzulescu*. Ele provoacă panică și busculade în rândul participanților la miting.³ Viorel Neagoie, șeful carului 3 al TVR, aude pocniturile, deschide ușa carului TV și vede dâre de fum în centrul Pieței.⁴ Locotenent colonel Ion Chițoiu de la Inspectoratul de Securitate al municipiului București identifică o bubuitură puternică în fața Bibliotecii Centrale Universitare.⁵ Zgomotele și dezordinea din Piață provoacă derută în rândul membrilor Biroului permanent al CPEX aflați în balcon. Mulțimea freamătă, rupe rândurile, aruncă pe jos tablouri, steaguri, pancarte.

Retragerea din balcon

Derutat, Nicolae Ceaușescu întoarce de mai multe ori capul spre grupul protestatar de la Melody, își întrerupe discursul și strigă de câteva ori „Alo! Alo!“ Elena Ceaușescu cere răspicat „Liniște! Liniște!“ Mulțimea se agită, vociferează. Membrii Biroului Permanent se retrag din balcon. Mai mulți tineri din grupul de protestatari veniți dinspre Calea Știrbei Vodă se suie pe gardul din fața *Muzeului de Artă* și scandează *Jos Ceaușescu!, Ați omorât oameni la Timișoara!* Țipetele sunt auzite până la barajul din fața restaurantului *Cina* coordonat de colonelul Ionel Bejan.⁶

---

¹ Declarații în Dosarul SPM-PG m. 97/P/1990.

² Mai mulți martori vorbesc despre „pârâitul” transmis de difuzoarele aflate în Piață, menționat și de SRI (raport 1994) despre sunete de joasă frecvență.

³ Nica Leon și-a asumat încă din primele momente după căderea lui Ceaușescu paternitatea declanșării unei explozii la miting. Regizorul Sergiu Nicolaescu vorbește după aproape două decenii despre acțiunile generatoare de panică inițiate de el.

⁴ Alexandru Năstase, *Petarde în mijlocul mulțimii din Piața Palatului*, *Jurnalul Național* nr. 3323/19 aprilie 2004.

⁵ Stenograma audierii locotenent colonelului Ion Chițoiu la Comisia Senatorială, 1994.

⁶ Alex Mihai Stoenescu, op. cit.

Transmisia TVR este oprită, dar imaginile continuă să fie înregistrate de cameramani. Se aud strigăte, apoi huiduieli.

„Catargul 2“, postat la *Athenée Palace*, raportează „Tridentului“: *Văd explozii la Union... undeva spre Continental* (hotel pe Calea Victoriei, n.n.), *nu am vizibilitate, se mai aude strigând așa, ca un ecou.*¹

Ora 12:36. Nicolae Ceaușescu, însoțit de membrii Biroului permanent, revine în balcon și cere mulțimii să se liniștească, să revină „la locurile lor“. La îndemnul Elenei Ceaușescu, promite să mărească salariile cu 200 lei și pensiile cu 100 lei, să crească alocațiile de stat pentru copii și indemnizațiile de naștere pentru mame. Aplauzele activiștilor de partid și securiștilor infiltrați în mulțime sunt acoperite de huiduieli. Oamenii aruncă pe jos tablourile cu chipurile soților Ceaușescu și uriașele pancarte roșii cu lozinci de preamărire a PCR și a secretarului general al partidului. Căpitanul Grigore Buciu vede femei care strivesc sub picioare pline de năduf portretele Elenei Ceaușescu. Observă că oamenii aruncă drapelele PCR păstrând numai tricolorul.

Spargerea mitingului

Ora 12:40. În Piață, mulțimea este tot mai agitată. Maiorul Ion Păcurar de la Consiliul Politic Superior al Armatei, aflat lângă gardul de fier forjat din fața Palatului Regal (atunci sediul Consiliului de Stat) este „literalmente strivit“ de mulțimea care se retrage din centrul Pieței. Soldații din trupele de Securitate aflați în lăcașurile de tragere din Curtea Palatului armează puștile și iau poziția de tragere. Cei din apropiere aud zgomotul încărcătoarelor strigă: *Fugiți că ne omoară! Țștia ne împușcă, ca la Timișoara!* Cei mai mulți părăsesc Piața. Pentru a-i opri, Petre Giura împreună cu alți tineri formează, ținându-se de brațe, un lanț viu, strigând: *Jos tiranul! Veniți cu noi!*

Ora 12:42. Loctiitorul șefului Securității municipiului București (indicativ „515“) este informat prin stație radio de către un șef de serviciu (indicativ „521“) că, în Piață, se aruncă portrete, se strigă numele cunoscutei opozante Doina Cornea, că „sunt vreo cinci mai ai dracu“. „521“ primește ordin „să-i identifice pe huliganii ăștia“.²

Ora 12:50. Balconul s-a golit. Huiduielile și scandările *Jos Ceaușescu! Jos dictatura! Vrem libertate!* continuă.

---

¹ Înregistrare a convorbirilor prin stații radio.

²⁻² Înregistrări audio menționate.

Ofițerii USLA („155“ și „153“) din zona Hotelului *București* sunt în alertă: „Trebuie căutat pionul Georgescu cu camera de luat vederi... Trebuie neapărat filmați capii“.¹

Forțele de intervenție ale Miliției și Securității presează. Mulțimea din Piața Palatului este împinsă spre strada Academiei, Piața Romană și Piața Universității. Împinși de la spate, oamenii se prăbușesc, mulți sunt răniți de cei care fără voie îi calcă pe mâini, pe spate, pe picioare. Alții sunt loviți de soldații din Miliție și Securitate. Sunt peste 20 persoane grav rănite, în majoritate muncitoare aduse la miting pe bază de liste întocmite de secretarii de partid (PCR). Cu fracturi grave sunt transportate la spitale Maria Stoian; Lăcrămioara Tudose, 19 ani; Vasilica Petre, 25 ani; Ioana Joce, 40 ani; Virginia Dumitrescu, 47 ani; Elena Anghel, 32 ani; Maria Gruia, 39 ani; Lucian Vlad, 25 ani, precum și Maria Dumitrache, 50 ani; Lucia Dumitrică, 19 ani, calificată strungar; Victoria Ghica, 37 ani; Maria Ioniță, 43 ani, asistentă medicală; Filofteia Radu, 34 ani și Ecaterina Stanciu, 49 ani, ambele muncitoare la Fabrica de ciorapi *Apollo*; Angelica Simion, 18 ani, lăcătuș ș.a. Cu traumatisme la cap și la coloana vertebrală, Sanda Paraschiv va rămâne internată pentru tratament timp de 6 luni.

Pe strada Academiei un grup de tineri sparge geamurile Librăriei *Mihai Eminescu*. Ei dau foc cărților cu fotografia lui Ceaușescu, extrase din vitrină.

Vitrinele Bibliotecii Militare Centrale de lângă Casa Armatei nu pot fi sparte dar oamenii scuipe pe geamul în spatele căruia stau aliniate cărțile lui Ceaușescu. Dinspre str. Onești, o masă compactă de oameni, cei mai mulți speriați, unii purtând încă în mâini din reflex portretele și steagurile pe care trebuia să le predea la instituție, năvălește spre bd. Magheru. Octavian Mihăescu, profesor de liceu, încearcă să-i oprească strigând: „Acum este momentul!“ I se alătură un tânăr rom. Sunt împinși spre Piața Universității.

Bulevardul 6 Martie (acum Regina Elisabeta) este plin până la Cișmigiu. O parte din oameni se îndreaptă spre Universitate. Se aude prima dată: *Libertate, te iubim, ori învingem ori murim!*

Primele gloanțe ucigașe

Lângă Biserica *Enei*, adjunctul șefului Miliției Sectorului 4 - București, lt. colonel Gheorghe Rodeanu² **trage fără somație în manifestați**. Îl împușcă în piept pe studentul Marcel Roman, primul rănit grav din

---

² În 1990, Gheorghe Rodeanu a fost avansat în grad. Ulterior, pe baza mărturiilor lui Ioan Itu, Nica Leon, George Constantinescu și a unei fotografii a crimei, realizate de Sebastian Țărâlungă, a fost judecat și condamnat la 5 ani închisoare.

București,¹ și ucide o altă persoană, rămasă neidentificată. Martori sunt Ioan Itu, Sebastian Țarălungă, Nica Leon, George Constantinescu.

Piața Romană

Ora 13:00. În Piața Romană se adună peste 2000 de manifestanți care scandează lozinci anticomuniste. Printre cei aflați aici din primele momente sunt inginerul Nicu Stăncescu,² actorul Alexandru Finți, scriitorul Radu F. Alexandru, inginerul Mihai Montanu, regizorul Sergiu Nicolaescu, regizorul Constantin Vaeni, Cornel Mihalache, student la IATC, care lucra la Studioul de filme documentare *Alexandru Sahia*.³ Zona este înconjurată de un dispozitiv comandat de colonelul de Miliție Ion Nicolae Suceavă.⁴ Din barajul dinspre bulevardul Magheru se desprind din când în când militari în combinezoane kaki care aleargă după manifestanți. Pe cei prinși îi aruncă într-o dubă și îi duc la Secția 1 de Miliție de pe bd. Ana Ipătescu. Horia Roman Patapievici, aflat cu prietena sa pe trotuar, protestează când unul dintre manifestanții de pe carosabil este târât cu brutalitate spre dubă. Este și el reținut.⁵ Tânăra Crina Zgardan, 20 ani, operator calculator, este rănită prin lovire de forțele de represiune, în cap și în spate.

Mihai Montanu intră în dialog cu un „șef în civil” (însoțit de un colonel de Securitate) care îi acuzase pe manifestanți că sunt o bandă de trădători. Îi

---

¹ Marcel Roman, student la Facultatea de Filologie, Secția Franceză, va fi salvat de medici, la Spitalul *Colțea*.

² Opozant al regimului comunist, Nicu Stăncescu a fost arestat de Securitate și închis la penitenciarul Rahova de 14 ori ca urmare a înființării *Mișcării pentru Democrație* și a numeroaselor scrisori de protest trimise și citite la posturi de radio occidentale. După Revoluție devine membru în CPUN. În 1991 Partidul Unității Democratice, al cărui președinte era, aderă la Forumul Democratic Antitotalitar și apoi la Convenția Democratică din România (CDR).

³ Cornel Mihalache se va refugia într-unul din blocurile de pe bd. Magheru, la Tudor Petruț. Va reveni în zilele următoare cu camera de filmat. Va realiza o serie de filme documentare despre Revoluția din 1989 care vor fi prezentate la Televiziunea Română (TVR).

⁴ Colonelul Ion Nicolae Suceavă va fi avansat în decembrie 1989 de către Ion Iliescu la gradul de general-maior. În 1991 va publica într-o carte intitulată, culmea, *În numele adevărului* o imagine idilică a cumplitei represiuni din Piața Romană.

⁵ Ulterior, persoanele reținute vor fi transferate la penitenciarul Jilava. Mărturia scriitorului Horia Roman Patapievici în *Istoria unei nopți, evocare*, ianuarie 1990.

spune că toți cei din Piața Romană s-au adunat spontan. Șeful și colonelul se urcă în mașină. Aceasta este lovită cu pumnii și cu picioarele de manifestanți.¹

La „Cocor“: baricada mică

Ora 13:10. În fața magazinului *Cocor*, între cele două guri de pasaj se strânge un grup de circa 30 de oameni care opresc o mașină de pompieri. Cei doi militari pompieri fug. La inițiativa lui Ion Iofciu protestatarii aduc cărucioare cu resturi de ambalaje de la magazin și dau foc mașinii pentru a atrage atenția bucureștenilor.

Piața Universității

Ora 13:15. În Piața Universității, în fața Hotelului *Intercontinental* (nutrind și speranța că vor fi filmați și fotografiați de ziariștii străini)² se strâng 150-200 oameni cărora li se adaugă 150 - 200 persoane împinse de scutieri de pe străzile Academiei și Nikos Beloianis. La îndemnul lui Radu Șincai și Romeo Raicu, oamenii îngenunchează și spun *Tatăl nostru*. Se păstrează momente de reculegere pentru morții din Timișoara. Dumitru Dincă, muncitor șomer, se suie pe acoperișul parkingului de la blocul *Dunărea* strigând *Jos comunismul!*, *Jos Ceaușescu!* și propune crearea Frontului Unic Muncitoresc. Forțele de represiune încercuiesc zonele ocupate de demonstranți. O fată oferă o floare unui militar. În mod ciudat, accesul dinspre și înspre Piața Universității nu este blocat. Un grup de tineri se îndreaptă spre statuia lui *Mihai Viteazu* îndemnându-i pe cei de pe trotuare: *Veniți cu noi!*

„Suntem în stare de război”

Ora 13:00. În sediul CC al PCR atmosfera este apăsătoare, sufocantă, febrilă. La *Cabinetul 1* este un du-te-vino continuu.³ Sunt chemați de mai multe ori la raport ministrul Apărării Naționale Vasile Milea, ministrul de Interne Tudor Postelnicu, șeful Departamentului Securității Statului Iulian

---

¹ Mai târziu Mihai Montanu îl va recunoaște pe „civil” în persoana generalului Andruța Ceaușescu. Declarație cu ocazia audierii la Comisia Senatorială, 1994.

² Vor fi într-adevăr filmați și fotografiați, dar mai ales de agenții Securității care deținea apartamente conspirative în Hotelul *Intercontinental*.

³ Viorel Domenico, *Represiunea din noaptea de 21/22 decembrie 1989*, în *Caietele Revoluției* nr. 6 (19) din 2008, p. 76.

Vlad. Nicolae Ceaușescu le ordonă urgentarea măsurilor de reprimare a revoluționarilor până la degajarea completă a pietelor și a străzilor.

Șeful statului aleargă de la un telefon la altul pentru a vorbi cu prim-secretarii din județe la cele 22 linii telefonice din antecamera cabinetului său. Refuză să accepte realitatea. Rămâne hotărât „să apere cauza, să apere socialismul cu arma în mână”. Își caută justificări în declarații aberante: **„Suntem în stare de război, într-un război mai greu decât cel împotriva hitlerismului”**.¹

La etajul 1, unde se află cabinetele 1 și 2 ale soților Ceaușescu, posturile de pază și protecție ale Direcției a V-a a Securității au fost dublate.

Ora 13:30. În colțul străzii Batiștei și la rondul de la Universitate sunt dispuși, în cordoane, scutieri de la USLA, milițieni și securiști în civil.

Îngrijorați, manifestații strâng rândurile în grupuri compacte. Se comentează cele întâmplate zilele trecute, la Timișoara, și dimineața, la „mitingul lui Ceaușescu”.

În Piața Universității intră în viteză mai multe camioane militare pentru a-i dispersa pe manifestații care ocupă carosabilul. Lovesc mai multe persoane. Câțiva cetățeni din grupul în care se află Constantin Crețu, 53 ani, aruncă cu sticle și pietre desprinse din caldarâm în camion.

Orele 13:40 – 14:00. Organele de miliție operează alte arestări, peste 150, în zona centrală. Manifestanți bătuti și răniți sunt *incarcerati* în „Arestul” diferitelor sedii ale Miliției: *la Circa 17* – Ion Barbu, 30 ani, muncitor; Florian Drăguț, 27 ani; Alexandru Grigoriu, 23 ani, ospătar; Marius Guță, 28 ani, economist; Tania Șiperco, 30 ani, artist plastic; *la Circa 1* – Elena Lefter, 62 ani, pensionară; Aurel Mihai, 21 ani, tâmplar; Gabriel Mircea, 18 ani, elev; *la Circa 11* – Constantin Dona, 39 ani; Gabriel Stoian, 20 ani; *la Circa 14* – Tudor Simionescu, 50 ani; Gheorghe Urduban, 33 ani. Alții ajung la *Circumscripțiile de Miliție nr. 3, 4, 5, 10, 18* ș.a.m.d. Rodica Marinescu, 24 ani, este ridicată din Piața Universității și reținută în *arestul Securității* municipiului București. Rănit prin lovire de forțele de represiune, pensionarul Ion Arambescu este reținut în sediul *Miliției Sectorului 5*.

Lângă Palatul Telefoanelor, dintr-o mașină neagră *Dacia* coboară un milițian, intră între manifestații care scandează lozinci anti-Ceaușescu și anti-comunism, o ia de mână, cu putere, pe Cristina Cârjan, 36 ani, o târăște și o împinge în mașină. Împreună cu alți doi bărbați arestați, este dusă la Miliția Capitalei și apoi la penitenciarul Jilava.

---

¹ Declarație Constantin Manea, fost șef de cabinet al lui Nicolae Ceaușescu, cf. Viorel Domenico, op. cit., p. 76.

Generalii ordonă

Ora 13:45. Din ordinul generalului Andruța Ceașescu se dă alarma la Școala de ofițeri a Ministerului de Interne. 35 de cadre și 927 elevi – militari intră în acțiune în zona centrală.

Ora 14:37. Ministrul Apărării, general Vasile Milea, ordonă militarilor din Regimentul 2 Mecanizate împrăștierea manifestațiilor de pe bulevardul Magheru.¹

Ora 14:50. În Piața Universității sosesc autovehicule blindate de intervenție (ABI) și zeci de militari aparținând MAPN. Scutierii blochează intersecțiile „așa cum a fost ordinul lui 88” (generalul Iulian Vlad, șeful DSS). Acestuia i se raportează că, în **Piața Universității, sunt zece mii de manifestați**, dar că au fost „închise toate căile și s-a făcut ordine în zona Hotelului *București*”.²

Ora 15:00. Manifestanții retrași spre Calea Griviței revin pe strada Lutherană scandând lozinci „necorespunzătoare”. Alții „manifestă în mod zgomotos și necorespunzător” în zona magazinului *Adam* și a blocului *Turn*, în fața *Sălii Palatului*.³

Două companii de militari de la UM 01908 București ajung în fața Hotelului *Intercontinental*.

Ora 15:10. Pe bulevardul Magheru circulă în viteză mai multe TAB-uri care împrăști manifestanții.

Ora 15:15. Un grup de demonstranți, printre care Dan Valentin Anghel, încearcă să blocheze rondul de la Universitate. Două transportoare TAB se îndreaptă spre ei și îi obligă să renunțe.

Ora 15:30. Numărul manifestațiilor din Piața Universității crește. Printre ei actorul Mircea Diaconu, Dan Petre, student la Istorie, Mihai Lucian, asistent la Facultatea de Drept, Adam Marian Doru, Alexandru Voncu, Romulus Cristea, Codrin Ștefănescu, Dr. Barbi, Traian Rece, actorul Dragoș Pâslaru, Eugen Murgoci, Liviu Moruz, Ovidiu Popescu, Traian Vasu, Alexandru Condoiu, Cătălin Cuatu, Anghel Bedros, Ștefan Băran, Marilena Tudor, Dănuț Neagu, Ovidiu Crăciun, Sandu Ștefănescu, Bogdan Dârzu, Toni Ionescu, Maria Marinescu, Dragoș Stoica, Petre Roman, conferențiar la

---

¹ Registrul de note al generalului Ghoerghe Voinea, comandantul Armatei I-a.

²⁻² Informații transmise de ofițeri ai Unității Speciale de Luptă Antitero (USLA) prin stații radio.

Institutul Politehnic București.¹ Încep să discute între ei. Maria Marinescu se retrage pe treptele Hotelului *Intercontinental*, unde se află și grupul de timișoreni. Dan Mironescu îl recunoaște pe Ștefan Goran, care îi povestește ce s-a întâmplat la Timișoara și face cunoștință cu un tânăr poreclit *Chinezul*, fiul unui profesor de la Academia de partid *Ștefan Gheorghiu*.

Ora 16:00. Demonștranzii din Piața Universității sunt înconjurați de un dispozitiv numeros care blochează accesul spre Piața Romană. Militari din forțele de represiune îi împing și îi lovesc cu patul armelor. Gheorghe Pavalasc, 43 ani, operator chimist, este rănit prin lovire în cap. Vor mai fi loviți și răniți Nicolae Stoica, 16 ani, elev; Vasile Roșu, 41 ani, macaragiu; Nicolae Predescu, 51 ani, profesor; Pamfil Pascal, 21 ani, ziarist ș.a. Sunt blocate intrările spre străzile 13 Decembrie și Batiștei. Înspre Sala *Dalles* sunt dispuse patru cordoane formate din scutieri, milițieni, elevi ai școlilor militare, militari în termen și ofițeri MAPN, așezate unul în spatele celorlalte până în strada Onești, împreună cu cinci tancuri și mai multe transportoare amfibii blindate (TAB). Alt cordon de scutieri și luptători din Unitatea Specială de Luptă Antitero (USLA) este postat lângă Hotelul *Intercontinental*. Pe bulevardul Magheru sunt masate patru transportoare blindate ale Armatei și trupe de intervenție ale Securității și Miliției.

Aviatorul veteran M. Ionescu, mare mutilat de război cu proteze la ambele picioare, se îndreaptă spre cordonul de elevi ai școlilor militare din fața Sălii *Dalles* și încearcă să pună flori în țeava puștilor întrebându-i: *Măi, copii, în cine vreți să trageți voi?*

Arestați și maltratați la „Casata”

Ora 16:05. Un grup de 30 – 40 de tineri liceeni și studenți cu bențițe tricolore pe cap ajung pe bd. Magheru venind dinspre Piața Lahovari. Aici se unesc cu un alt grup împins dinspre Piața Romană. Împreună, ocupă intersecția, se așază în genunchi și spun *Tatăl nostru*.

Dinspre Universitate vine în viteză un autobuz care frânează în intersecție. Din autobuz coboară militari din trupele MI și trei civili. Tase, șef de sală la un restaurant din centrul Capitalei, îi avertizează pe cei de pe trotuar: *E groasă, ăla e Postelnicu*. Militarii trag în rafale gloanțe oarbe spre grupul de tineri, pentru a-i intimida și dispersa. Nu reușesc. Dinspre Piața

---

¹ Cu excepția câtorva ore în care se va duce acasă în ideea de a-și lua și fiica cu el în Piață, idee la care va renunța, Petre Roman va rămâne în Piață până la ora 23:35 (Informație primită personal de la Petre Roman).

Romană vin patru mașini utilitare ARO în marșarier și opresc în fața cofetăriei *Casata*.

Demonstrații sunt înconjurați de scutieri. Din spatele lor se năpustesc securiști în haine civile care rețin manifestați și îi predau milițienilor. Dan Popescu, 40 ani, este dus la Secția 1 Miliție. Aici sunt deja zeci de arestați. Sunt interogați și bătuți. Transportați la penitenciarul Jilava, sunt loviți cu cruzime de militari care vor să știe „cine sunt capii revoltei, cine este șeful lor, ce au cu Ceaușescu care are grijă de popor.“¹

Grupul de la „Eva”

Ora 16:10. În fața magazinului *Eva* se formează o altă aglomerare. Spre ea se îndreaptă o formație de militari în combinezoane kaki având pe cap căști cu vizieră Avansează în pas sacadat bătând cu bastoanele în scuturi (un „spectacol” în premieră pentru bucureșteni). Două doamne în vârstă încearcă fără succes să-i îmbuneze oferindu-le flori. Dinspre strada Nicolae Golescu avansează cu motoarele turate două tancuri cu echipaje pe tanc, cu armele în poziție de luptă și opresc în intersecție. Manifestații se retrag spre Universitate. Constantin Aferăriței, 41 de ani, șef de secție la IJCOOP, îl interpelează pe comandantul tancului de ce a ordonat militarilor să armeze automatele pentru a amenința oameni de pe trotuar. La ordinul unui maior MApN tancurile se retrag.

Ora 16:15. Din ordinul generalului colonel Ion Hortopan, comandantul Trupelor de Infanterie și Tancuri, la Hotel *Continental*, pe Calea Victoriei, sunt trimise efective ale Diviziei I-a, conduse de colonelul Dumitru Cernat. Generalul Ion Hortopan îi ordonă maiorului Dorel Amăriucăi să mai trimită 8 autocamioane de la Autobaza MApN cu 10 ofițeri și 100 militari în termen pentru ca împreună cu cele 10 TAB-uri ale UM 01305 să „elibereze” Piața Universității de manifestați și să se regrupeze apoi în Piața Palatului.²

Ordin clar de la ministrul Milea

Ora 16:37. Ministrul Apărării Naționale, general Vasile Milea, ordonă:

- În Piața Romană: 300 de protestatari. Să fie împrăștiați de Oană,
- *Intercontinental* – căpitan Marin să-i împrăștie cu TAB,

---

¹ Declarațiile victimelor în dosarul de anchetă al Procuraturii Militare.

² Reconstituire realizată de Ministerul de Interne cu ocazia anchetării evenimentelor din decembrie 1989.

- În Piața Unirii, aprox. 300. Să fie împrăștiați. (Ordin transmis maiorului Carp)”¹.

Asasinatele de la „Dalles”

Ora 16:38. Două autocamioane DAC de la UM 01210 București circulă cu viteză de-a lungul bulevardului Magheru pentru a-i împrăștia pe manifestanți. Loviți de camion, Gheorghe Cazacu, Ion Delic, Radu Vlad, Dacian Voștinar și Daniela Irimescu sunt agresati apoi de militarii de pe carosabil care îiucid cu intenție prin lovituri repetate cu patul armelor, în cap. Răniți de camion, Bruno Mihăilescu, Octavian Dinu, 20 ani, Cornel Jucu, 41 ani, electrician, reușesc să scape cu viață. Gabriel Irod, 40 ani, bucătar, ajunge la spital.² La fel, Nicolae Enescu, 61 ani, cu piciorul zdrobit; Ion Jidovin, 49 ani, inginer, cu răni multiple – la cap, mână și genunchi ș.a.

În dreptul Sălii *Dalles*, autocamionul condus de șoferul Nicolae Cismaru intră în plin în grupul de manifestanți așezați în genunchi pe carosabil.³ **Cinci persoane sunt strivite de mașina care trecuse peste trupurile lor săltând ca pe valuri. Sunt uciși manifestanții:** Corneliu Florin Baban, 13 ani, elev, Violeta Brad, 19 ani, muncitoare, George Stanciu, 29 ani, tehnician electronist, Vinesian Baboi, 20 ani, mecanic auto, Ruxandra Marcu, 21 ani, funcționară și trei scutieri. **Alte șapte persoane sunt împușcate** după ce au fost lovite și trântite la pământ de camion. Mulțimea revoltată năvălește asupra camionului. Șoferul și ajutorul de șofer sunt scoși din mașină și loviți. Se strigă: *Criminalilor!* către forțele de ordine. Trupa dechide foc de „împrăștiere”. Locatarii din blocurile învecinate văd cum un civil se apropie de un tânăr rănit de gloanțe și îl împușcă încă o dată, cu pistolul, în cap. Tânărul are 19 ani. Se numește Mihai Laurențiu Gâtlan.⁴ Sub gloanțe se

---

¹ Extras din Registrul de note al generalului Gheorghe Voinea, comandantul Armatei I-a.

² Grav bolnav în urma loviturilor primite, Gabriel Irod va deceda în martie 1990.

³ Procurorul Alic Staiuc va decide neînceperea urmăririi penale în Dosarul 97/P/90 dând credit declarației maiorului Dorel Amăriucăi, conform căreia camionul staționa iar șoferul a fost lovit de o cărămidă, și-a pierdut cunoștința, a căzut cu capul pe volan și apăsând inconștient pe accelerație a intrat în manifestanți. Martorii cu care am discutat susțin că era imposibil ca șoferul să fie lovit întrucât parbrizul și geamurile laterale erau protejate cu bare metalice și plasă de sârmă.

⁴ Mihai Laurențiu Gâtlan, abia întors de la Timișoara, s-a alăturat manifestanților din fața Sălii *Dalles*, în timp ce tatăl său, Ion Gâtlan, pătrundea împreună cu alți revoluționari în sediul CC. Tatăl va descoperi trupul ciuruit de gloanțe al fiului la morgă, în dupăamiza zilei de 24 decembrie.

prăbușesc alte trei persoane între care elevul Radu Alexandru Ionescu.¹ Cadavrele celor omorâți sunt trase pe trotuarul din fața Sălii *Dalles* și lăsate acolo, acoperite cu prelate militare.

Militarii continuă să-i urmărească pe manifestați pe scările blocului *Dalles* pentru a-i aresta. O parte din ei sunt salvați de locatarii care îi primesc în apartamentele lor.

Ora 16:40. Pentru a ascunde masacrul, scutierii împing demonstrații până în dreptul străzii Batiștei. În îmbulzeala creată vor mai fi răniți 23 demonstrați, între care elevul Cristian Gheorghe, Marian Firimiță, 51 ani, profesor; Mihai Gologanu, 24 ani, student; Nicolae Nicolae, 18 ani; Marius Octavian Ionescu, 27 ani, student² precum și trei scutieri. Se aruncă cu gaze lacrimogene. Sufocat, Constantin Aferăriței se refugiază cu un grup de manifestați în gura de metrou de lângă str. Batiștei. Se aude zgomot de armă și gloanțele se lovesc de trepte. Întoarce capul și vede un civil (încadrat de doi ofițeri cu automate) care trage cu pistolul în manifestați. Nelu Mitu, 33 ani, este ucis. Trăgătorul seamănă teribil cu Nicolae Ceaușescu.³ Adrian Dumitrescu, aflat în zonă, este și el surprins de asemănarea pistolarului ucigaș cu Nicolae Ceaușescu și se refugiază în scara unui bloc pentru a se feri de gloanțe.⁴

Ora 16:45. Din ordinul Comandamentului Aviației Militare două elicoptere de luptă PUMA execută zbor de amenințare asupra manifestaților din Piața Universității. Elicopterele coboară de mai multe ori până la 15 – 20 m altitudine. Au trăgători în poziție de luptă, cu armele

---

¹ Radu Alexandru Ionescu în vârstă de 17 ani, după ce fusese lovit de camion, a fost împușcat în cap. Soldatul care l-a ucis a fost trimis în judecată. Instanța l-a achitat pe motiv de „caz fortuit“. Și cadavrele altor victime din zona Sălii *Dalles* vor fi identificate la morgă ca fiind împușcate în cap. Adică executate.

² Nicolae Nicolae, rănit în torace, va deceda la scurt timp în urma unei hemoragii interne. Marius Octavian Ionescu va muri în urma vătămărilor grave cauzate prin loviri repetate în cap.

³ Era generalul de Miliție Nicolae Andruța Ceaușescu, comandantul Școlii de ofițeri a Ministerului de Interne de la Băneasa, unul din frații dictatorului. De altfel, asemănarea dintre ei a fost sesizată de toți cei care i-au cunoscut. Legenda spune că identitatea de prenume a celor doi s-ar fi datorat tatălui, Andruța Ceaușescu, care la data declarării viitorului general de Miliție uitase că mai avea un fiu numit Nicolae (cel care va deveni peste ani șeful statului).

⁴ Informații primite personal de la Constantin Aferăriței și Adrian Dumitrescu.

îndreptate spre mulțime. Deși zgomotul produs este infernal, efectul este contrar. Manifestanții îndârjiți scandează cu pumnul îndreptat spre cer: *Criminalilor!*

Ori învingem, ori murim

Ora 16:50. Începe acțiunea de curățare a Pieței Universității și de lichidare a manifestanților. Mai multe transportoare blindate (TAB) intră în viteză în demonstrații care ocupă carosabilul. Un manifestant cu un copil de 4-5 ani îl ridică pe acesta în fața coloanei de transportoare în speranța că acestea se vor opri. Blindatele nu încetinesc. În ultimul moment, pentru a fi salvați, bărbatul și copilul sunt împinși spre trotuar de către demonstrații.¹ Sunt loviți de TAB și răniți Iulian Fetcu, 21 ani, student, Tudor Cojocariu, 25 ani, desenator tehnic, Ovidiu Laurențiu Motoașcă, student. Mai gravă este situația lui Laurențiu Stan, 23 ani, tehnician, împușcat în torace și în brațe în fața Sălii Dalles.

După trecerea TAB-urilor manifestanții revin pe carosabil scandând cu putere: *Libertate, te iubim. Ori învingem, ori murim.* O fetiță de 14 ani aflată în Piață împreună cu părinții le spune acestora plângând: „Duceți-vă acasă pentru că locul meu este aici”.²

Masacrul de la ora 5

Ora 17:00. Ministrul Milea ordonă ca „două TAB-uri plus o companie de infanterie din Regimentul 1 Mecanizate să se deplaseze pe bulevardul 6 Martie spre *Intercontinental* și să împrăștie mulțimea”.³ Asupra manifestanților **se trage de pe clădiri, de pe tanchete, dar și din mijlocul manifestanților.** Sunt răniți prin împușcare Sorin Mihalcea, 21 ani, mecanic auto, în coapsă; Cornel Mihăilescu, 19 ani, ospătar și Constantin Olaru, 48 ani, ambii în torace; Dan Militaru, 36 ani, medic, în picior; Mariana Moțiu, 30 ani, muncitoare, în spate.

Aflat lângă tatăl său, copilul Daniel Stoica, 9 ani, este împușcat în piept și în braț. Pe Ion Ionel, 40 ani, glonteile îl rănește în omoplatul drept, pe Constantin Olaru, 48 ani, șofer, în torace.

---

¹ Mărturie Nora Mișcovski, înregistrată la *Radio România Actualități* și publicată de Pușa Roth în *Timpul care a învins teama*, Editura Ars Longa, București, 2008, p. 248.

² Mărturie Ion Iofciu în emisiunea *Matinal* din 22 decembrie 2007, *Radio România Actualități*.

³ Registrul generalului Gheorghe Voinea.

În Piața Universității, eleva Alexandra Diana Donea de la Liceul *Nicolae Bălcescu* este împușcată mortal în cap.¹ O tânără funcționară este zdrobită sub șenilele unui tanc. Un student este călcat de un transportor TAB în fața cinematografului *Luceafărul*. Este decapitat. Capul se rostogolește în fața surorii sale, elevă, care intră în stare de șoc.² Este ajutată de Nora Mișcovski și de Nik Teodoreanu, student la Institutul de Teologie Ortodoxă din București.³

Femeia care striga „Vrem un Crăciun liber“ este împușcată mortal pe strada Traian Vuia lângă Facultatea de Farmacie. Este împușcată mortal în cap și studenta Luiza Mioara Mirea, fiica unui fost deținut politic de la Aiud. Un muncitor care striga „Trăiască Timișoara“ este răpus lângă gura de metrou din dreptul străzii Batiștei. Elevul Ioan Cristian Constantin este rănit prin împușcare în cap, în apropierea Hotelului *Intercontinental*.⁴

Manifestanții rezistă

Ora 17:15. În fața Spitalului *Colțea*, în preajma unei bălți de sânge, poetul Ioan Alexandru, cu o cruce în mână și însoțit de Victor Negară, rostește rugăciunea unei slujbe religioase pentru morți. La întrebarea militarilor dacă sunt preoți, Ioan Alexandru le răspunde : „Nu, nu suntem preoți, dar acum facem slujbă preotească, în astfel de momente este nevoie.“ Biserica *Colței* rămâne închisă și mută.

Ora 17:20. Manifestanții nu cedează. Urcați pe mese luate de la restaurantul *Dunărea*, mai mulți vorbitori propun programe politice și guverne în care sunt menționate nume de disidenți auzite la *Europa Liberă*. Se fac liste cu cei prezenți. Se remarcă Dumitru Dincă care folosește o portavoce alimentată de la un acumulator improvizat de Ioan Itu. Pentru a le da curaj celor din jur, Dumitru Dincă le spune că muncitorii de pe platformele industriale vin spre Piața Universității.

---

¹ Autorul asasinatului – un militar din dispozitivul de represiune – a fost identificat și judecat. Deși țintise perfect, în capul victimei Alexandra Diana Donea, el a fost achitat, instanța considerând că a fost un „caz fortuit”.

² Mărturie Nora Mișcovski, în volumul citat, p. 249.

³ Mărturie Nik Teodoreanu, idem, p. 252.

⁴ Operat și tratat la Spitalul *Gheorghe Marinescu*, Ioan Cristian Constantin nu a putut fi salvat. A încetat din viață la 1 ianuarie 1990.

Ora 17:30. Mașini de pompieri îi stropesc pe manifestanții din Piața Universității și aruncă asupra lor substanțe urât mirositoare. Lovit puternic în zona gâtului de jetul de apă, Marin Dincă, 45 ani, se prăbușește pe caldarâm.¹

Ora 17:35. În Piața Romană alte două mașini de pompieri stropesc cu apă manifestanții pentru a-i împrăștia. Unii răniți nu se mai pot deplasa.

Ora 17:40. La Spitalul *Colțea* sunt operați primii răniți cu plăgi împușcate.² Între ei Valentin Cristescu, Mircea Cârstea, Eugenia Popa. Rănită prin lovire de către militari, Elena Iordache, 26 ani, dactilografă, este reținută și expediată la Penitenciarul Jilava.

Comandament unic

Ora 17:45. Din ordinul lui Nicolae Ceaușescu, la sediul Comitetului Central al PCR este constituită o **grupă operativă** formată din generali și ofițeri din Armată, Miliție, Securitate, Gărzi Patriotice și coordonată de ministrul Apărării, Vasile Milea; ministrul de Interne, Tudor Postelnicu; șeful Direcției Securității Statului, Iulian Vlad; șeful Statului major al Gărzilor Patriotice, colonel Cornel Pârcălăbescu.

Ora 18:00. În plus, sub conducerea directă a lui Nicolae Ceaușescu, în calitate sa de Comandant suprem al forțelor armate, se constituie și își începe activitatea de coordonare a represiunii un **Comandament unic format din**: general Vasile Milea, cu titlu de șef al Comandamentului; Silviu Curticeanu, în calitate de secretar al Comandamentului; Tudor Postelnicu, general Iulian Vlad, colonel Corneliu Pârcălăbescu și Ion Dincă – membri. Ceaușescu precizează: „Cu orice problemă vă adresați Comandantului suprem (...). Silviu Curticeanu, ca secretar al Comandamentului unic, va urmări întreaga activitate și îmi va raporta“.

Teleconferință la CC

Ora 18:05. În cadrul unei **teleconferințe cu prim-secretarii** comitetelor județene ale PCR, Ceaușescu dispune „mobilizarea generală a întregului activ de partid și de stat, a tuturor forțelor de Interne – Miliție și Securitate –, inclusiv a unităților militare. (...) Să se folosească toate mijloacele și dacă

---

¹ Marin Dincă va fi diagnosticat cu traheită post-lovitură și spitalizat șapte zile.

² Raportul prof. dr. Nicolae Constantinescu privind situația răniților operați la Spitalul *Colțea*, prezentat în fața Societății Medicale, București, 1990.

cineva este lovit să răspundă cu două lovituri. (...) Cine îndrăznește să lovească trebuie să fie lovit și trântit la pământ“.¹

După teleconferință, Nicolae Ceaușescu cere șefului Secției de Presă a CC al PCR, Constantin Mitea, să-i caute pe poeții Dan Deșliu și Adrian Păunescu.² Cunoscut ca opozant, Dan Deșliu nu este căutat. Adrian Păunescu refuză.

Dublarea dispozitivelor de represiune

În centrul Capitalei, se trece la aplicarea Planului de acțiune prevăzut în Ordinul ministrului de Interne nr. 02600 din 05 iulie 1988. În zona Piața Romană – Piața Universității sunt masate grupe speciale de luptători antitero (USLA), două batalioane de la Securitate și Miliție, subunitățile de intervenție de la Școala de ofițeri a Ministerului de Interne, pompieri.

În zona Hotelului *Intercontinental*, dispozitivul aflat sub comanda directă a generalului Vasile Milea, ministrul Apărării Naționale, are în componență forțe impresionante: două companii (300 militari) și zece transportoare TAB sub conducerea maiorului Nicolae Amăriucăi, 150 militari de la UM 01908, 150 militari din regimentul de parașutiști de la Buzău (cercetare-diversiune), o companie de 5 tancuri comandată de maior Valentin Roșca, 800 elevi ofițeri de la Academia Militară, 80 scutieri de la FOI sub comanda colonelului Ion Popa, două transportoare TAB ale Ministerului de Interne (plasate lângă Teatrul Național), 35 cadre și 927 elevi de la Școala de Miliție Băneasa, cărora li se adaugă 300 luptători din Gărzile Patriotice și numeroși activiști PCR cu armament în dotare. Patru ofițeri de la Comandamentul Trupelor de Transmisiuni și o grupă de transmisioniști de la Marele Stat Major al Armatei asigură legătura dintre eșaloanele de comandă, cu raportări din oră în oră asupra situației. Se trage din TAB-uri, din cordoanele de scutieri, uslași și alți militari, din mulțimea infiltrată cu luptători din Gărzile Patriotice și activiști de partid înarmați. Inginerul Simion Stanciu, 42 ani, este împușcat în spate în timp ce lui Paul Vlădescu, 40 ani, lucrător comercial, glonte le îi intră în piept. Gheorghe Rădulescu, 65 ani, pensionar și Adrian Vasile Rudeanu, 46 ani, inginer sunt împușcați în picioare. Sunt de asemenea răniți prin lovire Andrei Nicolae, 19 ani, muncitor; Valentin Bârsan, 45 ani, muncitor, turnător la IMGB; Vladimir Beliș, 59 ani, medic legist; George Adrian Ion, 17 ani, elev.

---

¹ Stenograma teleconferinței din 21 decembrie 1989.

² În declarația dată la Comisia Senatorială, Constantin Manea a susținut că Nicolae Ceaușescu „ar fi vrut să-i pună să vorbească la televizor, pentru susținerea cauzei”.

Forțele de represiune lovesc fără cruțare rupându-i dinții din maxilarul superior inginerului Nicolae Ion, 47 ani și înțepându-l cu baioneta pe zugravul Mircea Amăriței, 29 ani.

Un ofițer în uniformă kaki trage cu pistolul din gura de metrou din fața Teatrului Național și îl rănește în braț pe Marian Arădăvoaiei, 27 ani, mecanic.

Lichidarea manifestației din Piața Romană

Ora 18:10. Colonelul Oană, șeful trupelor MApN din Piața Romană primește ordin să-i împrăștie pe manifestați.¹ Militarii din MApN și MI atacă în forță. Demonstrații sunt loviți cu cruzime. Se operează sute de arestări. Printre cei arestați este și Nicu Stăncescu. Arestații sunt închiși mai întâi la Secția 1 de Miliție din bd. Ana Ipătescu, apoi în beciurile Inspectoratului General al Miliției (IGM), unde sunt torturați cu bestialitate. Transformați în mase inerte de carne sângerândă, vor fi imbarcați în cursul nopții în dube și transportați la închisoarea Jilava, unde sunt înghesuți câte 60 persoane într-o celulă de 15 mp.

Baricada de la INTER

Ora 18:20. Pentru a se apăra, manifestații construiesc în dreptul Hotelului *Intercontinental* o baricadă formată din autoturisme, containere metalice și mobilier de la restaurantul *Dunărea*. Locatari din zonă aduc manifestaților ceaiuri calde, alimente și pansamente. Câțiva copii aduc tomberoane. La tribuna improvizată în fața restaurantului *Dunărea* urcă mai mulți revoluționari. Dumitru Dincă, Dan Iosif, Romeo Raicu, Radu Silaghi îndeamnă mulțimea să nu părăsească baricada. Este adusă o baterie de *Trabant* pentru alimentarea instalației de sonorizare. Asupra manifestațiilor din Piața Universității și de pe străzile apropiate se trage în rafale. Sub ochii mamei sale, Sanda Zamfir, 14 ani, elevă, este rănită prin împușcare în piept. Un alt elev, Cristian Ioan, 8 ani, este împușcat în cap². Mai tinerii Florin Diaconeasa, 14 ani și Virgil Pop, 16 ani, de asemenea elevi, sunt împușcați în claviculă și respectiv în picior.

Ora 18:30. În timp ce încerca să ajute răniții căzuți pe trotuar lângă Universitate, Mihăiță Balint, 19 ani, cioplitor în marmură, este împușcat în

---

¹ Ordin consemnat în Registrul generalului Gheorghe Voinea, comandantul Armatei I-a și al Garnizoanei București, găsit în biroul acestuia, în martie 1990, după moartea sa.

² Internat și operat la Spitalul Gheorghe Marinescu din București, Cristian Ioan va deceda în ianuarie 1990.

torace. Pe Ioana Aurelia Pueșu, 33 ani, analist programator, Adrian Badea, 22 ani, șofer, Victoria Dragomir, 52 ani, medic, gloanțele îi rănesc în brațe. Cristina Chicheanu, 19 ani, elevă, Vasile Bălă, 52 ani, pensionar; Attila Banyai, 34, inginer și mulți alții sunt împușcați în picioare.

Ora 19:00. Părintele Constantin Galeriu, cunoscut pentru predicile sale de îmbărbătare a enoriașilor care umplu de fiecare dată până la refuz Biserica *Sf. Silvestru*, vine la baricadă pentru a-i binecuvânta pe manifestanți. Împușcături în Piața Universității: Radu Ghiță, 20 ani, electrician; Gherghina Firicioaia, 28 ani, muncitoare; Adrian Zizescu, 41 ani, medic; Nicolae Preda, 37 ani, șofer sunt împușcați în picioare.

Ora 19:30. Dintr-un TAB militarii trag în manifestanții din Piața Universității. Două gloanțe lovesc coloana vertebrală și plămâni tânărului lăcătuș mecanic Dan Maftel.¹ Lângă Institutul de Arhitectură este împușcat în gât Adrian Constantin, 35 ani, muncitor. Dan Gâlea, 22 ani, de asemenea muncitor, este înjunghiat de un militar.

Mai mulți răniți prin împușcare sunt imobilizați de forțele de represiune în așteptarea dubelor care să-i ducă la Penitenciarul Jilava: Gheorghe Neagoe, 51 ani, șofer; Ion Matei, 27 ani, muncitor la Întreprinderea de prelucrări betoane; Stelian Ionicel, 22 ani, lăcătuș; Constantin Adrian, ofițer de marină; chiar și un rănit grav, Viorel Gociman, 29 ani, muncitor, împușcat în cap.

Ora 19:45. În centrul Capitalei numărul transportoarelor TAB ajunge la 37. Aparțin Regimentelor 1 și 2 Mecanizate din București și sunt înțesate de militari. TAB-urile sunt dispuse în baraje pentru a împiedica accesul demonstranților spre sediul CC al PCR. Pe bulevardul Nicolae Bălcescu staționează autobuze cu 300 luptători din Gărzile Patriotice aduși din întreprinderi de ofițerii de Stat Major care îi comandă. Sunt înarmați cu cozi de lopeți, pentru „autoapărare“.

Ora 20:00. Consemnat în sediul CC al PCR, Vasile Nicolicioiu, șeful Protocolului de partid și de stat, își cheamă șoferul, Dumitru Cercel, îi încredințează o geantă-diplomat cu cifru și îl trimite să o ducă pe Calea Victoriei, la locuința fratelui său, Emil Nicolicioiu, fost ministru al Justiției în 1975-1977, în guvernul primului ministru Manea Mănescu.²

---

¹ La vârsta de 22 ani, Dan Maftel rămâne infirm pe viață.

² În 1993, Vera, fosta soție de care Vasile Nicolicioiu divorțase, a sesizat Comisia Senatorială de cercetare a evenimentelor din decembrie 1989 susținând că în geanta-diplomat era o mare sumă de dolari cu care Nicolae Ceaușescu plecase și se întorsese din Iran și care se aflase pe tot timpul vizitei în grija șefului de Protocol. Cert este că nici geanta, nici banii nu au fost găsiți.

Ora 20:05. Nicolae Dide, cascador, venit în Piață împreună cu regizorul Tudor Mărăscu direct de la filmări, își dă seama de fragilitatea baricadei și mai aduce două microbuze din parcare de lângă Spitalul *Colțea*.

Ora 20:10. TVR transmite cântece patriotice și repetate îndemnuri la calm adresate populației, în locul serialului sovietic programat, *Punctul de întoarcere*.¹

Ora 20:15. Vlad Stoenescu, 20 de ani, încearcă să pună mâna pe volanul unei mașini de pompieri pentru a o împiedica să intre în manifestați. Este împușcat de un civil cu arma ascunsă în buzunarul fulgarinului.²

Elevul Sorin Stermin, născut în 1971, este împușcat în torace.³

Ora 20:20. Represiunea se amplifică. Militarii primesc ordine să intensifice focul cu cartușe trasoare. Se trage la un unghi de 45° cu mitraliere jumelate care fac un zgomot infernal. Scutierii îi vânează pe manifestați. Cei capturați sunt duși în punctele de colectare de la hotelul *Negoiu* și lângă Ministerul Comerțului Exterior, unde sunt urcați în dube și autocamioane, duși la Miliția Capitalei și, apoi, la închisoarea Jilava. Manifestații sunt împinși cu armele și înțepați cu baionetele. Gheorghe Constantin, 28 ani, fochist; Claudia Ionescu, 19 ani, elevă; Constantin Cristian, 37 ani, jurist;⁴ Aurel Roșca, 37 ani, gestor; Eugen Tudorache, 42 ani; Elena Iordănescu, 28 ani, operator chimist ș.a. sunt răniți prin tăiere. Nereușind să se opună soldaților, Elena este reținută și transportată cu duba la Penitenciarul Jilava.

Ora 20:30. Nicolae Dide și alți câțiva revoluționari reușesc să aducă la baricadă un camion de mare tonaj cu mosor pentru cabluri. Sunt găurite rezervoarele camionului și microbuzelor cărora li se dă foc.

Agitație în CC

Ora 20:30. Nicolae Ceaușescu ordonă aghiotantului, maior Vasile Bălașa, să pregătească coloana de mașini pentru a se deplasa la reședința sa din bulevardul Primăverii. Acesta îi raportează că nu se poate circula în

---

¹ „Punctul de întoarcere” era de-acum un serial românesc care începea să se joace pe străzile Bucureștiului.

² Grav rănit (explozie splină și rinichi stâng, perforație stomac), Vlad Stoenescu va fi salvat de medicii Spitalului *Colțea*, dar va rămâne invalid pe viață.

³ Sorin Stermin va deceda a doua zi, în spital.

⁴ Constantin Cristian ajunge la spital cu răni grave care îi pun în pericol însăși viața. Este salvat dar va rămâne infirm.

siguranță. Ceaușescu se înfurie: „Îmi ordoni tu mie ce am de făcut? Să vină mașina în față!“¹

Nicolae și Elena Ceaușescu coboară. După 7-8 minute sunt nevoiți să revină și să înnopteze în sediul CC.²

Ora 20:35. Valentin, fiul cel mare al cuplului Ceaușescu, vine la CC cu haine de schimb pentru părinți. Îi vizitează de asemenea fiica, Zoe, și soțul ei, Mircea Opreanu. Cinează împreună în sufrageria adiacentă *Cabinetului 1*.

Șirul vizitelor va continua cu frații Ilie și Nicolae Andruță Ceaușescu, cumnatul Lică Bărbulescu, diverși reponsabili de vârf din CC, urmați de Vasile Vâlcu și generalul (r) Mihail Burcă, vechi militanți ai partidului. Între timp, mai sunt convocați la *Cabinetul 1* Manea Mănescu, Constantin Dăscălescu, Emil Bobu, Ion Dincă. La secretariat așteaptă și Ilie Verdeț, președintele Comisiei Centrale de revizie a CC al PCR care ceruse o întrevedere cu secretarul general. Când *Tovarășul* iese din *Cabinet*, Verdeț îi propune să încerce o înțelegere cu manifestanții de la baricada de la INTER.³

Ora 21:05. Nicolae Ceaușescu intenționează să iasă din clădire, face câțiva pași pe scări, se răzgândește și cere să-i fie aduși niște revoluționari să le vorbească.⁴

Ora 21:08. Generalul Ilie Ceaușescu este chemat degrabă la *Cabinetul 1* din sediul CC. Sunt de față Elena Ceaușescu, primul ministru Constantin Dăscălescu, Emil Bobu și Manea Mănescu, membri ai CPEX, generalul Gheorghe Neagoe, șeful Direcției a V-a (de pază și protecție a demnitarilor) din cadrul Securității. Nicolae Ceaușescu îi cere fratelui Ilie să aducă la CC

---

¹ Declarație Constantin Manea, cf. Viorel Domenico, op.cit., p. 79.

² Din dispoziția lui Nicolae Ceaușescu toată conducerea de partid și militară rămâne toată noaptea în sediul CC. Cei care vor pleca – generalul Neagoe, Mihai Hârjău și Eugen Floresc vor fi declarați trădători.

³ Cu prilejul audierilor de la Comisia Senatorială pentru cercetarea evenimentelor din decembrie 1989, șeful de cabinet Constantin Manea va susține că a fost de față în momentul când Ilie Verdeț și-a formulat propunerea.

⁴ Stenograma ședinței Comisiei Senatoriale consemnează declarația generalului Gheorghe Neagoe, șeful Direcției a V-a Securității, că „i-a fost adus unul bătut măr, căruia îi curgea sânge din nas”. Generalul ordonă securiștilor „să-l spele și să-l ducă de acolo”.

„vreo două stații de amplificare foarte puternice, de la Armată, să discutăm cu populația de aici, de la Teatrul Național“.¹

Ora 21:10. Scurtă ședință cu conducerea Uniunii Tineretului Comunist (UTC) din partea căreia participă Dinu Drăgan și Poliana Cristescu. În prezența Elenei Ceaușescu și a lui Emil Bobu, Nicolae Ceaușescu îi critică pentru pasivitate și le cere organizarea unor dezbateri cu uteciștii, precum și constituirea urgentă a unor brigăzi de tineri care să patruleze pe străzi pentru împrăștierea „huliganilor care fac jocul agenturilor străine“. În acest scop este rechemat de la Timișoara Ioan Toma, prim-secretar al CC al UTC și ministru pentru Problemele Tineretului.

Îndemnul timișorenilor

Ora 21:15. Revoluționarii de la baricadă trec printr-un moment de cumpănă. Frigul nopții începe să se simtă, deși temperatura este încă neobișnuit de ridicată pentru luna decembrie. Mulți dintre ei sunt uzi de la apa împrăscată de furtunurile mașinilor de pompieri. Numărul persoanelor aflate pe trotuarul de la *Dunărea* și pe esplanada din fața *Teatrului Național* se micșorează simțitor. Deși acestea nu dăduseră curs îndemnurilor de a se alătura celor peste o sută de persoane grupate pe carosabil în spatele baricadei de la INTER, ele constituiseră un puternic sprijin moral. În acest moment în Piață ajung câțiva revoluționari de la Timișoara. Din dreptul restaurantului *Dunărea*, folosind o portavoce, ei vorbesc despre cum au rezistat în Piața Operei din Timișoara în noaptea de 20/21 decembrie, cum au reușit să înfrângă rezistența Armatei și să transforme Timișoara în primul oraș liber de comunism din România. Se scandează: *Timișoara, Timișoara!* Dan Petre discută cu timișorenii care îi previn pe cei din Piață că la adăpostul nopții va începe măcelul. Îi sfătuiesc să revină dimineța, cu speranța că atunci vor veni masiv și muncitorii din marile întreprinderi industriale.

Ora 21:20. În Piața Romană revin mai mulți revoluționari care dau foc carnetelor lor de membri ai PCR.

Ora 21:30. Spre Piața Universității se trage din clădirea fostului *Credit Minier (Société Générale)*. **Sunt ucise șase persoane** din mulțime. Între acestea, elevul Gheorghe Săvescu, 17 ani, împușcat mortal în cap. Sunt răniți prin împușcare Florin Dudaș, Alexandru Pop, precum și Mariana Galan, 52 ani, tehnician proiectant, împușcată în umărul stâng. Tot în umăr este

---

¹ Stenograma audierii generalului Ilie Ceaușescu la Comisia Senatorială de cercetare a evenimentelor din decembrie 1989 (n.n.: Stațiile nu vor fi folosite; se preferă represiunea armată).

împuşcat Lucian Paul, 32 ani, mecanic auto.¹ Grav rănit este și Marius Ostafi, 22 ani, ospătar, împuşcat în abdomen. Printre alții, Robert Răcaru, 28 ani, Traian rece, 37 ani, gestor; Nicolae Roman, 41 ani, profesor; Valentin Siu, 20 ani, muncitor, sunt împuşcați în picioare.

Colonelul Marin Bărbulescu ordonă trimiterea a altor zece mașini de pompieri în Piața Universității.

Ora 21:35. Nicolae Matei, căpitan în cadrul Direcției a V-a a Securității și responsabil cu îngrijirea câinilor soților Ceaușescu, se conformează ordinului de a-i aduce pe cei doi labradori, Corbu și Șarona, la CC, la *Cabinetul 1*.

Labradori, generali, miniștri

Ora 21:40. Chemați de Nicolae Ceaușescu, se prezintă la raport miniștrii Vasile Milea și Ion Postelnicu, generalul Iulian Vlad și colonelul Corneliu Pârcălăbescu. În mod deosebit este criticat generalul Milea pentru lipsa de fermitate a Armatei în lichidarea demonstrației de la Hotelul *Intercontinental*. Ceaușescu îi ordonă să se deplaseze în zonă, să ia măsuri. La intervenția Elenei Ceaușescu generalului Milea i se vor alătura Tudor Postelnicu și Iulian Vlad; apoi Ion Dincă și Nicolae Andruță Ceaușescu.

Ministrul Vasile Milea primește ordin să-l cheme urgent de la Timișoara pe generalul Victor Athanasie Stănculescu: să se prezinte la CC a doua zi dimineața. Relatându-i șefului Cancelariei, Silviu Curticeanu, despre ordinul primit, ministrul Milea deduce că „Tovarășul probabil nu mai are încredere” în el.²

Ora 22:00. Pasagerii care coboară în stația de metrou din Piața Universității, inclusiv copii, sunt luați de scutieri și maltratați. Sunt bătuți, târâți de mâini și de picioare, obligați să se culce pe burtă, unii peste alții, în grămezi formate din câte trei – patru straturi de oameni: bărbați, femei, copii, de-a valma.³

Ora 22:10. Nicolae Ceaușescu cere arestarea liderilor revoluționarilor de la baricada din dreptul Hotelului *Intercontinental*.

Generalul Vasile Milea se deplasează din nou în zonă.

---

¹ După glonțul primit în umăr, Lucian Paul rămâne infirm.

² Stenograma audierii lui Silviu Curticeanu la Comisia Senatorială.

³ Raportul SRI publicat sub titlul *Evenimentele din decembrie 1989 văzute de Serviciul Român de Informații*, ca supliment al revistei *Ordinea*, pp. 32, 33.

Cruzime extremă

Ora 22:30. Refugiindu-se de la baricadă, spre strada 13 Decembrie, Ștefan Alexandrescu (46 de ani) este reținut de milițieni din Forțele de Ordine și Intervenție (FOI). I se leagă mâinile cu sfoară și împreună cu alți șase demonstranți este dus spre Miliția Capitalei. Pe strada Beldiman sunt bătuți de „cadre“, în sediul Miliției sunt loviți de milițieni și „civili“. Un ofițer strigă: „Luați-l pe ăsta că e mort, nu mai mișcă!“ Din cauza loviturilor primite în cap, Ștefan Alexandrescu leșină. Este aruncat peste alți răniți. Se ordonă să fie evacuați. Legați de mâini cu sârmă sunt transportați la Jilava. Cei mai mulți arestați sunt răniți. Unul are ochiul scos, altul are hemoragie. La fiecare 30 de minute sunt scoși la anchetă. Unul dintre arestați moare. Medicul, care nu-i acordase niciun ajutor, se prezintă să constate decesul.¹

Noaptea din 21/22 decembrie

Gloanțe și tortură

Ora 22:40. Se trage din nou asupra manifestațiilor din Piața Universității. Nicolae Bănuțoiu, 40 de ani, încearcă să se salveze. Milițienii îl lovesc cu pumnii și cu picioarele. Dincolo de cordonul acestora este luat la bătaie de luptătorii USLA, târât 100 m, împins într-o dubă cu alți 60 reținuți, majoritatea răniți - „cu maxilarele zdrobite, nasuri rupte, mâini și picioare fracturate, ochi scoși“. Sunt plimbați prin oraș mai bine de o oră. Ajunși la Jilava, văd numeroși răniți leșinați. Și aceștia, și ceilalți răniți grav sunt „lăsați de izbeliște“.²

Sunt împușcați Constantin Brunduc, 24 ani, în cap; Robert Drăgan, 20 ani, în torace; Valentin Purica, 19 ani, în mână și omoplat.

Participantă, împreună cu mai mulți colegi și prieteni la ridicarea baricadei, Olivia Temereancă, 34 de ani, aleargă spre gura de metrou. Coborând, găsește un bărbat rănit, pe care îl ajută să se ascundă la toaletă.

---

¹ Declarația victimei Ștefan Alexandrescu în dosarul de anchetă al Secției Militare a Parchetului General de pe lângă Curtea Supremă de Justiție (SM – PG - CSJ).

² Declarația revoluționarului Nicolae Bănuțoiu în dosarul SM – PG – CSJ, redeschis de generalul procuror Dan Voinea în octombrie 2004 la solicitarea Asociației 21 *Decembrie 1989* din București.

Sunt prinși de scutieri, bătuți și duși cu duba la Jilava, unde găsesc alți răniți arestați, femei cu părul smuls, țipând de durere.

Ministrul Milea comandă

Ora 22:45. La ordinul ministrului Vasile Milea, în spatele militarilor, scutierilor, milițienilor și securiștilor din zona Hotelului *Intercontinental* sunt plasate două detașamente numărând 784 ofițeri și elevi de la Academia Militară, pentru a împiedica accesul revoluționarilor spre sediul Comitetului Central.

Ora 22:50. Dumitrel Mândru, 29 ani, muncitor la *Turbomecanica*, este împușcat în spate, în coloana vertebrală. Este transportat de colegi, pe brațe, la Spitalul *Colțea*. Când ajung în fața Bisericii Colțea, Spiru Cneovici, 52 ani, maistru constructor, este împușcat în picior. De altfel se trage chiar și în spital: Valentina Pandelescu, 21 ani, este rănită mortal, în cap.

Un TAB intră în mișcare, între manifestanții din Piața Universității, călcând și fracturând piciorul unui dintre ei: Viorel Bără, 33 ani, lăcătuș mecanic. Valentin Moraru, 37 ani, zugrav, este ucis prin strivire sub TAB. Cu craniul zdrobit sub șenile, Mihai Scurtu, 36 ani, dulgher, moare pe loc. Gloanțe vin din toate direcțiile lovindu-l pe Valentin Rahira, 21 ani, muncitor la Tipografia „Informația Bucureștiului”, mai întâi în genunchi și apoi în torace. Elena Serika Raț este împușcată în obraz, Marin Rusu, 38 ani, inginer, în cap, Iulian Steganu, 23 ani, mecanic auto, în zona toraco-dorsală. Dumitru Marin, 29 ani, lăcătuș, în spate; Constantin Rădoiu, 53 ani, muncitor la IMGB, în picior.¹

Ora 22:55. Constantin Todoran, 55 ani, croitor, coboară în stația de metrou alături de mulți alți manifestanți. Prin difuzoare pasagerii sunt îndemnați să stea liniștiți pentru că vor sosi mai multe garnituri de tren. După doar câteva secunde sunt înconjurați de uslași (luptători USLA), loviți cu scuturile și bastoanele, împinși înapoi pe scări, preluați de milițieni și soldați, loviți cu paturile de la arme. Răniți, unii foarte grav, din cauza loviturilor primite, sunt aruncați unul peste altul „într-o grămadă”. Un bărbat care încearcă să fugă este împușcat mortal.²

Ora 23:00. Nicolae Matei, 37 ani, ospătar, fiica sa, Nicoleta Lorena (14 ani) și fiul său, Petrișor (12 ani) se retrag târâș, prin noroi, din Piața Universității împreună cu câțiva prieteni și vecini. Ajunși în zona Unirii, lângă fântâni, soldații îi văd murdari și răgușiți. Îi duc la Secția 14 Miliție.

---

¹ Dumitrel Mândru va deceda în spital. Dan Maftai va rămâne paralizat pe viață.

² Declarația victimei Constantin Todoran în dosarul de anchetă al SM-PG-CSJ.

Tatăl și cei doi copii sunt puși cu fața la perete și bătuti cu bastoanele. Milițienii asmut un câine asupra lor. Aud țipete de durere: unui bărbat i se smulge părul și scalpul. Arestații sunt transferați la Miliția Capitalei cu mâinile legate cu cătușe, sârmă ghimpată sau frânghii, apoi la Jilava și înapoi la Miliție. Copiii sunt puși să spele pe jos și să curețe WC-urile.¹

Sunt răniți prin împușcare Șerban Bodoghină, 39 ani, analist programator; Petronela Cuțitar, 21 ani, lăcătuș mecanic; Costel Ciprea, 37 ani (în zona lombară); Petre Prodan, 29 ani, muncitor. Un inginer, Marin Rusu, 38 ani, este împușcat în cap.

Ora 23.15. Refugiat lângă fântâna de la Universitate, Dan Sandu, 55 ani, este abordat de un bărbat care îi propune să-l conducă acasă cu mașina. Ajunși pe strada Academiei, șoferul face semn unui alt bărbat. Apare un ofițer de la Armată care îl trage din mașină pe Dan Sandu, mai vin doi milițieni și un soldat care îl lovesc cu pumnii și picioarele. Vor să știe de ce l-a huiduit pe Ceaușescu. Un colonel din Armată îi aplică doi pumni și îl apostrofează: „Ce ai cu tovarășul Ceaușescu? Partidul ți-a dat casă, de mâncare și tu faci pe nebunu?”²

Asaltul blindatelor

Ora 23:30. Daniel Vasile Mihalache (17 ani) și câțiva colegi de liceu strigă *Vom muri și vom fi liberi!* Transportoarele blindate intră în viteză în manifestații din zona restaurantului *Dunărea*. Asupra manifestațiilor se aruncă grenade lacrimogene. Camioanele de la baricadă se aprind. **Din mașinile blindate, militarii trag în rafale cu mitralierele.** Grupul de elevi aleargă spre Biserica *Colțea*, urmărit de milițieni, soldați și securiști în civil. În spatele acestora rămân oameni țipând, căzuți pe caldarâm.³ Între cei răniți prin împușcare sunt Nicolae Boacă, 32 ani, brutar, în umăr, Florian Cristache, 22 ani, mecanic, Vasile Cucu, 22 ani, croitor, ambii în picioare.

Ora 23:35. Locatarii blocurilor de lângă INTER aruncă din balcoane sticle și borcane pentru a-i determina pe militari să părăsească zona. Prezent aici, ministrul Vaile Milea cere maiorului Dorel Amăriucăi să ordone focuri de avertisment.

Ora 23:40. Venit la manifestația din Piața Universității încă de la ora 16:00, Victor Gheorghe Nicolae (38 ani, muncitor) ajunge în vecinătatea Muzeului de Istorie. Din grupul în care se afla se desprind niște indivizi cu haine îmblănite care indică scutierilor pe cine să aresteze. Este lovit cu

---

¹⁻² Declarațiile victimelor Nicolae Matei, Dan Sandu, Daniel Vasile Mihalache, Victor Gheorghe Nicolae, în dosarul de anchetă al SM-PG-CSJ.

cruzime. Plin de sânge, își pierde cunoștința. Se trezește în dubă, sub greutatea altor răniți, aruncați peste el. Sunt duși la Fortul Jilava, anchetati cu lumina în ochi și obligați să semneze declarații dictate de anchetatori.¹

Ora 23:50: Traian Vasu, 45 ani, muncitor, și fiica sa Geta, elevă, în vârstă de 13 ani, sunt împinși de Forțele de Ordine și Intervenție (FOI) ale Ministerului de Interne, de la baricadă spre Teatrul Național. Milițienii trag în demonstrații iar de pe TAB se execută **foc automat**. În fața Teatrului Național, Anastasia Stancu, 20 ani, muncitoare, este împușcată în piept. Tot în piept este rănit de gloanță Alexandru Binescu, 39 ani, inginer. Un militar din trupele MAPN îl împușcă pe Valentin Rahira, 21 ani, muncitor, în genunchiul drept. Urmează încă două gloanțe care îl rănesc pe același Rahira în torace și în spate.

În stația de metrou din fața Teatrului se aude un anunț ciudat: „Sosește tren în ambele direcții“. Este semnalul ca luptătorii USLA să intre în acțiune. Comandantul bruschează revoluționarii: „De ce vreți, mă, democrație? Nu aveți destulă? De ce îl vreți jos pe Ceaușescu? Aveți voi altul mai bun?“ Treceți printr-un culoar de uslași, demonstrații sunt loviți fără milă: femei, bărbați, copii. Scoși la suprafață, lângă ceasul de la Universitate, mai primesc „o porție de bătaie groaznică de la niște civili“. Cu duba ajung la Miliția Capitalei. Alt culoar, de milițieni, altă bătaie. Cătușele fiind epuizate, sunt legați cu frânghii, doi câte doi, îndesați într-un camion și transportați la Jilava.²

Majoritatea revoluționarilor din Piață este împrăștiată. Militarii trag însă în continuare, răbindu-l din spate Stănel Răvan, 19 ani, sudor, în șold, și pe Mircea Munteanu, 33 ani, în fesă. Toli Moroșanu, 20 ani, muncitor la Fabrica de pâine *Spicul* și Spiru Brăduț, 28 ani, bijutier, sunt răniți prin împușcare în brațe. Se gândesc îngroziți că nu vor mai putea să-și facă meseria ca până acum. Nici situația celorlalți – Constantin Bote, 18 ani, tâmplar, împușcat în ambele picioare sau Nicolae Strugaru, 18 ani, fierar betonist, nu este mai puțin gravă. În timp ce aleargă pe str. Edgar Quinet, Gheorghe Șomănescu, 47 ani, inginer, este rănit în picior.

Ora 23:52. Prin stația radio de la Dispeceratul de Miliție pentru Evenimente se comunică punerea în mișcare a „câte patru mașini de luptă“. În prezența lui Ion Dincă, viceprim-ministru și a conducerii Miliției, se înregistrează noi apeluri din zona cu manifestații. Comandanții unităților de

---

² Declarația victimei Traian Vasu în dosarul de anchetă al SM-PG-CSJ.

intervenție întreabă: „Unde trimitem coletele?“ Li se indică morga Institutului de Medicină Legală (IML).

Colonelul Cornel Ababi, șef Sector 4 Miliție, este trimis la IML pentru „măsurile de permanență“. Colonelul Marin Bărbulescu, șeful Miliției Capitalei, îl mobilizează: „Trebuie să fii tare la IML“.¹

Ora 23:58. Copleșit de evenimente, nemulțumit de felul cum i se execută ordinele și obosit de atâtea întrevederi și ședințe, șeful statului se retrage în *camera de odihnă* de lângă biroul său. Nu înainte de a mai da o indicație: să se trimită la *Intercontinental* o echipă de televiziune care „să filmeze ce au făcut huliganii, că acolo se face curățenie și nu se va mai putea filma“.²

Ora 00:00. La ordinul generalului Ion Hortopan, comandantul Trupelor MApN de Infanterie și Tancuri, scutierii din primele linii sunt înlocuiți cu ofițeri de la Academia Militară.

În spatele baricadei de la INTER se mai află circa 800 de persoane printre care Dumitru Dincă, Dan Iosif, Ion Iofciu, Adrian Dumitrescu, Ioan Itu, Constantin Aferăriței, Nicolae Dide, Dumitru Stelianide, Mihai Montanu, Gelu Voican Voiculescu, Dan Valentin Anghel.

Spargerea baricadei

Ora 00:10. Militarii încearcă, fără succes, spargerea baricadei cu ajutorul unor transportoare blindate (TAB), cărora li se asigură un culoar de trecere printre cordoanele de scutieri și militari. Primul TAB care se izbește de baricadă rămâne blocat. Pentru că baricada arde, TAB-ul ia foc. Militarii din TAB fug spre strada Onești. Din zona Sălii Dalles un ofițer, folosind o portavoce, somează revoluționarii să se disperseze.³

Forțele militare de represiune comandate de maiorul Dorel Amăriucăi de la Regimentul de Infanterie – Mecanizate București, incluzând și o formațiune compusă din ofițeri – studenți ai Academiei Militare, mobilizați din ordinul ministrului Vasile Milea, execută **foc în plan orizontal** asupra manifestanților. Cristian Florea este împușcat mortal în ceafă. Eleva

---

¹ Înregistrările audio menționate.

² La audierea sa de către Comisia Senatorială, Constantin Manea precizează: „Nu știu dacă o fi ațipit sau nu, dar dimineața era mai odihnit. Ea a ieșit frecvent și s-a informat. Nu a dormit. Probabil că mergea și îi spunea lui“.

³ Dan Valentin Anghel, relatare la *Radio România Actualități*, în emisiunea realizată de Pușa Roth, la 11 iulie 2007 și publicată în *Timpul care a învins teama*, Editura *Ars Longa*, București, 2008, pp. 279-280.

Alexandra Albani, 18 ani, este împușcată în ambele picioare. Grav răniți în abdomen sunt elevul Mugurel Neagu, 19 ani și medicul chirurg Corneliu Dragomir. Sunt de asemenea răniți prin împușcare Constantin Bichir, 25 ani, lăcătuș, Eduard David, 23 ani, Dan Geamănu, 27 ani, muncitor ș.a

La ordinul ministrului Vasile Milea intră în acțiune maiorul Valentin Roșca, comandantul unei companii de tancuri.

Ora 00:12. Un tanc răstoarnă remorca din baricadă și trece prin ea rănind mai multe persoane. Militarii trag cu mitralierele în timp ce tancul se îndreaptă în viteză spre bulevardul Republicii. Este urmat rapid de alte patru **tancuri din care se trage asupra revoluționarilor.**¹ O parte dintre ei se retrag. Dumitru Dincă, unul din liderii *Baricadei de la INTER* și grupul său hotărăsc să rămână.

Căpitanul Marin îi raportează generalului Gheorghe Voinea, comandantul Armatei I-a, că „s-a spart blocada la *Intercontinental*, un camion cu butoaie cu benzină arde, un TAB incendiat.” Nu menționează nimic despre victimele represiunii. Răniții Florică Constantin, 31 ani, muncitor, împușcat în spate și Wilhelm Hoffman, 18 ani, elev, împușcat în torace, reușesc să se retragă cu ajutorul altor revoluționari. Loviți de gloanțe în picioare, Mugurel Ignătescu, 22 ani, sculer matrițer, Lucian Nicolae, 30 ani, Ion Nicolăescu, 40 ani, gestor, Stelian Pedan, 20 ani, lăcătuș mecanic și mai ales Ion Nițulescu, 42 ani, electrician, rănit la ambele picioare, se deplasează cu dificultate.

Urmărirea manifestațiilor

Gărzile Patriotice de la Uzinele *23 August* îi atacă pe manifestați.²

Tancul condus de maiorul Roșca virează la stânga pe bdul Republicii, trăgând cu mitraliera de 14,5 în plan orizontal asupra revoluționarilor care aleargă spre Piața Rosetti. În fața *Alimentarei* de lângă str. Slănic, un revoluționar se prăbușește lovit în plin. Maiorul Roșca întoarce tancul trăgând în rafale. Un alt revoluționar este împușcat în gambă.³

Ora 00.25: Andrei Botezatu, 34 ani, frezor, aleargă de la baricadă spre Teatrul Național și în continuare spre Piața Rosetti. Grupul de 30–40 de manifestați în care se află este înconjurat de scutieri și soldați. Reușesc să

---

¹ Mărturii primite personal, de la Dumitru Dincă, Ion Iofciu, Dumitru Stelianide (Titu Galați), Ioan Itu, Adrian Dumitrescu, Nicolae Dide, Constantin Aferăriței.

² Registrul de note al comandantului Armatei I-a, general Gheorghe Voinea.

³ Relatare Gelu Voican Voiculescu, în interviul realizat de Alex Mihai Stoenescu.

scape și ajung în zona magazinului Unirii. Soldați, milițieni, scutieri îi urmăresc. Pe bulevardul Mărășești se trage asupra lor. Unii se ascund în curți, după pomi, în tomberoane de gunoi. Andrei este prins de milițieni. Îl lovesc cu patul armei, cu pumnii, cu bastoanele. Îl preiau scutierii, îl lovesc cu bocancii, cu scuturile, cu bastoanele, în cap, în testicule, peste gură. Îl duc la secția 14 Miliție. Peste 30 de arestați sunt interogați sub bătaii și amenințări cu moartea. Soldații simulează că îi împușcă. După două ore de tortură sunt încarcerați la Jilava.¹

Ora 00:30. Masacrul continuă din Piața Universității pe bulevardul Bălcescu până la magazinul *Cocor*. Petrică Mincă, 28 ani, electrician, este prins de militari și imbarcat în dubă pentru a fi dus la Jilava. Militarii trag dintr-un autovehicul ABI, din mers, fără somație, în plan orizontal. Încercând să blocheze bulevardul *1848* cu un autotren, Florin Jucan, 20 ani, este rănit prin împușcare.

Aflat în piața Sfântul Gheorghe, lângă un camion militar, Constantin Florea, militar în termen de la UM 02651, devine și el una din victimele forțelor de represiune. El este rănit în picior în timp ce șoferul camionului este ucis.

Se execută foc asupra scării de acces spre stația de metrou Batiște și asupra mulțimii care aleargă pe peroane. Împușcată în picior, Floarea Nica, 53 ani, muncitoare la Fabrica de încălțăminte *Dâmbovița*, este urmărită de militari, dar reușește să scape.

Vânătoarea de oameni

Ora 00:40. Fugind din Piața Universității, Octavian Mihăescu îl întâlnește în dreptul bulevardului Hristo Botev pe ambasadorul Olandei, Coohn Stork, care se refugiase și el din Piața Universității. Ajung împreună cu un grup de cinci bărbați și o femeie (care va fi ulterior dovedită ca agentă a Securității) în Piața Rosetti. De aici văd cum, în spatele primelor rânduri de militari, câteva persoane cu alură athletică sparg geamurile de la *Alimentara* din fața *Teatrului Foarte Mic*. Militarii îi observă și îi urmăresc în fugă, cu armele pregătite pentru a-i ucide. Octavian Mihăilescu apelează la inginerul Iuliu Ungureanu, care îl cazează în subsolul casei sale.²

Gloanțele îi urmăresc pe Ioan Sabău, 31 ani, mecanic și pe Benjamin Stoian, 22 ani, lăcătuș. Ambii sunt împușcați în picior.

---

¹ Declarație Andrei Botezatu, dosar SM-PG nr. 97/P/1990.

² Mărturie Octavian Mihăilescu (actualmente domiciliat în Germania) publicată de Pușca Roth, op.cit., p. 285.

Ora 00:45. Mai multe grupuri de revoluționari pleacă din Piața Coșbuc spre Piața Unirii.

Ora 00:50. Într-un TAB „special”, dotat cu microfoane și difuzoare de la Unitatea de Operațiuni Psihologice pentru Propaganda la Inamic, sosește în Piață generalul Ilie Ceaușescu însoțit de maiorul Ioan Mija, realizator de emisiuni la radio și televiziune, cu scopul de a le vorbi manifestanților și a-i convinge să renunțe pentru că sunt manipulați și țara e în pericol. Văzând Piața Universității, goală, generalul Ilie Ceaușescu are „impresia că acțiunea de la Teatrul Național s-a încheiat”. Apoi, generalul se întâlnește cu ministrul Vasile Milea: „Ei, tovarășe Ilie, uite, am încheiat aici, am terminat”. După care ministrul îl trimite pe „tovarășul Hortopan (...) cu TAB-ul, după derbedei aștia (...), să-i împrăstie“.¹

Ora 01:00. Pe străzi se stinge lumina.

Patrurile mixte constituite din ordinul conducerii superioare de partid, din militari aparținând MAPN, milițieni, gărzi patriotice și securiști în civil, urmăresc grupurile de manifestanți plecate din Piața Universității.

În centru sunt verificate holurile și subsolurile blocurilor. Forțele de „ordine” intră chiar și în unele apartamente unde bănuiesc că s-ar fi refugiat manifestanți.

La solicitarea șefului Miliției Capitalei, colonel Marin Bărbulescu, în mai multe zone din oraș sunt plasate transportoare blindate, camioane militare, tancuri, alte mașini de luptă. Colonelul Marin Bărbulescu cere Dispečeratului Circulație să trimită pe străzi toți „pionii mari” care să-i „semnaleze orice mișcare de indivizi, cu prioritate dinspre Piața *Chibrit* și dinspre bulevardul *Coșbuc*.

Ora 01:05. În dreptul Secției 10 Miliție, Aurelian Mitran, 35 ani, gestor, este reținut de o patrulă mixtă, bătut și dus în Secție. Este legat cu mâinile la spate și prins de o masă. Pe măsură ce numărul arestaților crește, se organizează transporturi cu duba la Unitatea Militară Măgurele. La Secție li se rețin actele, agendele și portofelele cu bani.²

Ora 01:15. Colonelul Cornel Agapi, șeful Sectorului 4 Miliție, semnalează colonelului Nicolae Neamțu, loțiitor al șefului Miliției Capitalei, prezența unei mari grupări de manifestanți în Piața Unirii.

---

¹ Audierea generalului Ilie Ceaușescu la Comisia senatorială de cercetare a evenimentelor din decembrie 1989.

² Declarație Aurelian Mitrea, dosar SM-PG m.97/P/1990.

Ora 01:25. Se intervine cu două tancuri și două blindate. „Agatul“ raportează colonelului Agapi: *Se risipesc*.¹

Ora 01:30. Străzile din centru, între Calea Victoriei – Bulevardul Republicii – Piața Unirii – Podul Izvor, sunt patrulate fără întrerupere. Orice persoană întâlnită pe stradă este bătută, reținută și anchetată la Miliție.

Ora 01:40. Colonelul Marin Bărbulescu, șeful Miliției Capitalei, ordonă locțiitorului său, colonel Nicolae Neamțu, să se deplaseze pe Calea Moșilor unde se regrupaseră mai mulți demonstrați. Marian Mierlă se refugiază în apartamentul unui prieten. De la fereastră vede cum, în spatele militarilor care îi fugăresc pe demonstrați, un grup organizat și dotat cu bâte sparge vitrinele magazinelor. Sunt chemate două care de la Televiziune ca să-i filmeze pentru a fi prezentați drept „demonstrații” care vandalizează Capitala.

Ștergerea urmelor

Ora 02:00. Vasilică Mircea, împreună cu colegii săi din schimbul de noapte de la ADP - Sector 3, aflați lângă magazinul *Cabana*, sunt aduși de soldați din trupele USLA în Piața Universității pentru „a încărca morții într-o „Fadromă”.

Ora 02:30. După ce au terminat de spălat bălțile de sânge cu furtunurile de apă, cei din echipa de salubritate sunt duși la Circa 10 Miliție. Aici, sub ochii ministrului de Interne Postelnicu, sunt bătuți cu curele de către milițieni și apoi urcați într-o dubă cu destinația Jilava.²

Ora 02:40. Viceprimarul Vasile Bulucea, care a coordonat întreaga operațiune de curățare a urmelor, face un ultim control al străzilor.³

Între timp, trupurile celor uciși în Piața Universității, la baricada de la INTER și zona înconjurătoare au fost transportate la morga institutului de Medicină Legală. Li s-au adăugat răniții care, conduși la spitale, nu au mai putut fi salvați.

---

¹ Înregistrare audio.

² Mărturie Vasilică Mircea în direct la B 1 TV, 3 noiembrie 2009.

³ Declarație Ion Dincă, membru al CPEx al CC al PCR, în fața celei de-a doua Comisii senatoriale de cercetare a evenimentelor din decembrie 1989. (Viceprimarul Vasile Bulucea va fi păstrat în post la București până în aprilie 1990, după care acest fost ministru al lui Ceaușescu va deveni primarul Craiovei din partea PDSR în mandatele 1996 – 2000 și 2000 – 2004 și va candida, în 2004, pentru un nou mandat de primar, din partea Partidului Forța Democrată condus de Petre Roman).

Noaptea din 21/22 decembrie înregistrează, alături de cei deja menționați, alți peste 30 oameni uciși, cei mai mulți împușcați direct în cap: Călin Alexandru, 37 ani; Cornel Baldovin, 37 ani (pe care un al doilea glonte l-a lovit în torace); elevul Gheorghe Constantin, 17 ani; Radu Dan, 25 ani; Ruslan Florinel Manea, 26 ani; Liviu Iulian Manea, 18 ani, elev; Nicolae Mateescu, 25 ani, electrician; Mariana Mirea, 19 ani, muncitoare; Mioara Luiza Mirea, 27 ani; Ion Moșneagu, 26 ani, strungar; Maria Munteanu, 24 ani; Viorel Oprea, 22 ani, mecanic; Gheorghe Rusa, 25 ani, pompier; Călin Sandu, 40 ani, șofer....

Sfârșit tragic le-au adus altora gloanțele trase **în inimă**: Ilie Vlad, 23 ani, muncitor; Mihai Voiculescu, 23 ani, frezor; Răzvan Zamfirescu, 20 ani, vânzător; Eugen Petre, 25 ani, gestionar; Nicolae Mateescu, 52 ani, inginer, Ion Rădulescu, 43 ani, pompier; Richard George, 25 ani, muncitor; sau în abdomen: Ștefan Achim, 43 ani, electrician; Robert Bacalu, 26 ani, muncitor; Emilian Bendorfean, 34 ani, zugrav; Emil Duhnea, 39 ani, economist; Petru Poptean, 25 ani, șofer; Andrei Eugen Radu, 20 ani, lăcătuș; Roberto Sandu, 22 ani; Silviu Stan, 20 ani, muncitor. Au lăsat urme de neșters în sufletele rudelor și ale tuturor celor care au participat împreună cu ei la răsturnarea dictaturii, la victoria Revoluției române.

Spaime în nomenclatură

Ora 02:45. Comitetului de partid al Sectorului 2 informează Armata că, în cartierul Pantelimon, s-au strâns grupuri mari de tineri.

Ora 02:50. Ajuns la Comitetul Central, generalul Vasile Milea se întâlnește cu șeful Departamentului Securității Statului, generalul Iulian Vlad, și urcă împreună la etajul 1, în biroul grupei operative, vis-à-vis de Cabinetul 1.¹

Ora 03:20. Panicat de informațiile primite din oraș, Ion Dincă, prim vice-prim ministru al Guvernului și membru al Biroului Permanent al CPEX, cere ministrului Vasile Milea ca Armata să intervină pentru împrăștierea demonstranților care vin spre centrul Capitalei.²

---

¹ Declarația fostului șef al Securității, Iulian Vlad, la Comisia Senatorială: „Milea era foarte afectat. Am ieșit pe culoar, la fotolii, și a început să plângă (...). I-am spus că nu putem lăsa lucrurile așa, că, de fapt, forța este în mâna lui și a mea. Eu stăpâneam lucrurile în sediu, iar el afară (...). Era posibil să se evite vărsarea de sânge. Ceaușescu era în sediu. Lui Milea i-am spus că trebuie să-l arestăm pe Ceaușescu (...). Mi-a spus clar: «Dragul meu, nu pot, nu mai sunt în stare.»”

² Declarația viceamiralului Ștefan Dinu, *Din culisele militare ale revoluției române din decembrie '89*, în *Dosarele Istoriei* nr 2 (88).

Ora 03:45. La Unitatea Militară Măgurele transformată ilegal în arest, se află peste 200 de persoane reținute de pe străzi ca „suspecte”. Sunt transferate cu dubele la penitenciarul Jilava. Un gardian le oferă medicamente pentru calmarea durerilor provocate de bătăile pe care li le-au administrat milițieni și militari, deopotrivă.

Ora 04:00. Ion Dincă revine în biroul ministrului Vasile Milea cu informații despre o altă coloană de peste 1000 demonstranți de la Uzinele 23 August și alte întreprinderi din zonă, care se îndreaptă spre sediul CC al PCR. Șeful Miliției Capitalei, colonel Marin Bărbulescu, cere să se intervină în forță asupra lor. Se dispune întreruperea iluminatului public și a alimentării cu curent electric a locuințelor din câteva sectoare ale Capitalei.

Ora 04:30. Șeful DIA, contraamiral Ștefan Dinu, cere și obține aprobarea ministrului de Interne Tudor Postelnicu pentru accesul în pichetele de grăniceri a echipajelor DIA de interceptare și goniometrare a rețelelor radio din jurul granițelor.

Ora 05:00. De la Timișoara sosește cu avionul generalul Victor Stănculescu, prim adjunct al fostului ministru al Apărării. Ajunge acasă și apoi la Spitalul Militar Central unde convinge un medic să-i pună un picior în ghips.

Infernul de la Jilava

Ofițeri din Direcția de cercetări penale a Securității audiază demonstranții reținuți în cursul zilei și al nopții, cei mai mulți în Piața Universității.

Dintre cei peste 1000 manifestanți încarcerati, **696 sunt răniți prin lovire**. Indiferent de starea critică în care se află și fără a li se asigura îngrijiri medicale, sunt înghesuiți în celule, maltratați în continuare și „pregătiți” să dea declarații autoincriminatorie. Între aceștia, majoritatea o formează tineri muncitori: Alexandru Cristian, 22 ani, Mihai Alexe, 21 ani, Adrian Afuza, 18 ani, Eugen Anghel, 20 ani, Ion Andrei, 18 ani, Corneliu Anton, 22 ani, Constantin Apostol, 22 ani, Florin Apostol, 18 ani, Vasile Balea, 20 ani, Sorin Berchez, 22 ani, Marin Bordei, 20 ani, Daniel Bornaci, 22 ani, Ștefan Baraș, 22 ani, Andrei Botezatu, 20 ani, Nicu Bucur, 21 ani, Ninel Chirigiu, 22 ani, Viorel Chiriță, 22 ani, Constantin Ciupitu, 22 ani, Georgică Cocioabă, 18 ani, Liviu Crăciun, 22 ani, Constantin Diaconu, 20 ani, Vasile Dorica, 17 ani, Valeriu Dumitrache, 22 ani, Bogdan Dumitrescu, 21 ani, Ștefan Fișteag, 18 ani, Marian Frantz, 18 ani, Cornel Frantz, 20 ani, Ulise Georgescu, 18 ani, Nicolae Gheorghe, 22 ani, Gabriel Grecu, 21 ani, Mihail Holmanu, 19 ani, Sebastian Liță, 19 ani, Gabriel Marcăș, 22 ani,

Florin Mazilu, 21 ani, Constantin Moram, 18 ani, Sever Morărescu, 18 ani, Vicențiu Neacșu, 22 ani, Damian Parabescu, 21 ani, Mihai Pădureanu, 22 ani, Ștefan Petricu, 18 ani, Ionel Florian Pop, 18 ani, Nelu Paroșchianu, 22 ani, Gheorghe Radu, 22 ani, Ilie Ruse, 18 ani, Daniel Savu, 21 ani, Sorin Savu, 21 ani, Marian Săicu, 18 ani, Dionisie Sfirschi, 20 ani, Constantin Sinescu, 21 ani, Florentin Smeu, 20 ani, Daniel Stancu, 21 ani, Florian Stăvărache, 18 ani, Florin Stoica, 22 ani, Ionel Stoica, 18 ani, Nicolae Șerban, 21 ani, Valentin Șerban, 22 ani, George Tamaș, 22 ani, Bogdan Tenuf, 21 ani, Nicolae Titică, 21 ani, Antonel Toader, 19 ani, Ionel Toader 20 ani, Dorel Tudor, 22 ani, Gheorghe Tudose, 20 ani, Adrian Turcu, 22 ani, Florin Vasile, 22 ani, Florin Vasilică, 22 ani, Liviu Videnie, 21 ani, Doru Vliancu, 20 ani și mulți alții.

Sunt de asemenea peste 70 de femei.

Ora 05:15. La penitenciarul Jilava vine în inspecție o delegație de la Direcția Penitenciarelor. Este primită de colonelul Borcan, directorul Penitenciarului.¹

Noapte albă în cartierele muncitorești

Ora 05:30. Grupurile de manifestați care au reușit să scape din centru străbat orașul strigând în continuare lozinci anticomuniste și anti-Ceaușescu.

În cartierele Titan, Colentina, Tineretului, Berceni grupuri de tineri protestează împotriva regimului îndemnând locatarii să li se alăture.

Ora 06:20. Se raportează că la ora 06:00 s-a deschis focul la podul Vitan Bârzești împotriva manifestațiilor care „se adună la Crematoriu”. Alți 1500 de oameni strânși în Piața Chibrit se deplasează spre centru.²

---

¹ Pentru că, inițial, colonelul Borcan refuzase să încarcereze manifestați reținuți fără mandat de arestare, la penitenciar au fost trimiși șase ofițeri de la Direcția cercetări penale a Securității, cu legitimații false de procurori. Aceștia au ocupat câte o încăpere din penitenciar și au început să îi audieze pe reținuți.

² Registrul de note al comandantului Armatei I-a, generalul Gheorghe Voinea.

PRĂBUȘIREA DICTATURII CEAUȘESCU

22 decembrie, dimineața, București

Represiunea continuă

Ora 05:40. Sunt acoperite cu vopsea neagră inscripțiile împotriva lui Ceaușescu și a comunismului de pe zidul Universității.¹

Ora 06:00. Ceaușescu se trezește. Fratele său, generalul Ilie Ceaușescu, îl așteaptă în *Cabinetul 1*. Îi spune că spre CC vin muncitori de pe platformele industriale. Ceaușescu îi răspunde vesel: „Lasă, că în Piața Tien An Men au fost un milion și i-au pus la punct de nu s-au văzut”.

Ora 06:30. Piața Universității este ocupată de scutieri care-i lovesc pe toți cei care încearcă să pătrundă în zonă.

O parte din revoluționarii de la fosta baricadă de la *Intercontinental* se regrupează în fața Ministerului Agriculturii. Alții se strâng în Piața Unirii.

Ora 07:00. Dizidentul Radu Filipescu este reținut în fața domiciliului său de către securiștii care îl supraveghează. Este dus la sediul Secției de

---

¹ În 1998-1999, în baza unui proiect aprobat de Ministerul Culturii, se curăță fațada placată în piatră a Universității, conservându-se, la cererea mea, zonele cu inscripțiile din 21 decembrie și cele din dimineața zilei de 22 decembrie. În 2001, din dispoziția primarului PSD al sectorului 1, Vasile Gherasim, la adăpostul întinericului, inscripțiile anticomuniste sunt șterse cu vopsea albă care acoperă acum nu numai zidurile, ci și conștiințele „zugravorilor“ postcomuniști.

cercetări penale a Securității din Calea Rahovei.¹ Este reținut și transportat în arestul din Calea Rahovei și un alt cunoscut dizident, Gabriel Andreescu.

Ora 07:10. În *Cabinetul I* Nicolae Ceaușescu cheamă la raport pe miniștrii Milea și Postelnicu și pe șeful Securității. Iulian Vlad nu se prezintă.

Secretarul de serviciu la *Cabinet*, Mihai Hârjău, încearcă să-l contacteze pe generalul Victor Athanasie Stănculescu. Îl găsește la Spitalul Militar Central și îi transmite că este convocat, de urgență, la Ceaușescu. Pretextând că are piciorul în ghips, generalul propune să-l trimită la CC pe adjunctul său.

Muncitorii părăsesc întreprinderile

Ora 07:15. În încercarea de a-i opri pe muncitori să plece spre centrul Capitalei pentru a manifesta împotriva dictatorului, mai mulți directori de întreprinderi, la indicația organelor de partid, sudează porțile fabricilor după intrarea primului schimb. Unul dintre acești paznici fideli regimului ceaușist este Ovidiu Mușetescu.²

Ora 07:30. Muncitorii de pe marile platforme industriale ale Capitalei se îndreaptă spre centrul orașului. Li se alătură locuitori din cartierele periferice – Dudești, Vitan, Turbomecanica, Balta Albă.. La început sunt câteva zeci de mii, apoi peste o sută de mii.

Scutierii se retrag de la barajul din dreptul magazinului *Cabana* din Piața Sfântul Gheorghe.

Ora 07:35. Ministrul Apărării ordonă deplasarea la București a tancurilor de la unitățile militare din Târgoviște, Mihai Bravu și Slobozia și aducerea în Piața Palatului a tancurilor disponibile din Capitală. Ordinul este să se tragă cu muniție de război.

Ora 07:45. Generalul Milea ordonă deplasarea unor subunități din Regimentul 1 Mecanizate, formate din tancuri și trupe de infanterie, spre Întreprinderea *Turbomecanica*, unde „s-a concentrat o mulțime agitată venită pe bulevardul Armata Poporului”.³

---

¹ Radu Filipescu, *Jogging cu Securitatea*, Editura Universal Dalsi, București, 1998 (volum publicat anterior în germană la Herder Verlag, Freiburg, 1996).

² După revoluție Ovidiu Mușetescu va deveni parlamentar pe listele PDSR și PSD iar în 2001 – 2004, în timpul guvernului PSD condus de Adrian Năstase, va fi numit președinte al Agenției de Valorificare a Activelor Statului (AVAS).

³ Registrul de note al comandantului Armatei I-a, generalul Gheorghe Voinea.

Ora 07:50. Studenții și profesorii care vin la cursuri la Facultatea de Geologie - Geofizică se vor afla în fața unor imagini cumplite. Pe strada Edgar Quinet, pete mari de sânge, fragmente de creier și păr uman rămase pe caldarâm. În amfiteatrul și laboratoarele de la Mineralogie, gloanțe trase în vitrinele cu eșantioane de roci și minerale, în pupitre și pereți.

Ora 08:00: Copiii reținuți peste noapte la spălat dușurile și WC-uri în sediul Miliției Capitalei sunt duși la Centrul de primire minori din str. Aron Florian, nu departe de Ambasada SUA. Îi ia în primire „Mama Gabor“, profesoară de germană, directoarea Centrului. Îi obligă să stea în genunchi în fața tabloului lui Nicolae Ceaușescu, să-l roage să-i ierte. „Mama Margareta“ îi ceartă pe frații Nicoleta, 14 ani, și Petrișor, 12 ani, și îi lovește cap în cap. Băieții sunt tunși la chelie. Nicoletei, pe motiv că seamănă cu Elena Ceaușescu, nu i se taie părul strâns în coc; doar i se toarnă ulei pe cap. Copiii sunt puși la treabă: spală pături, haine și, iarăși, WC-uri.

Părinții nu știu unde le sunt copiii: îi caută la secțiile de miliție, la spitale, la morgă, la Jilava.¹

Primii dezertori

Ora 08:05. Mihai Hârjău, secretar la *Cabinetul 1*, pretextează dureri de stomac, se retrage la WC și părăsește sediul Comitetului Central al PCR. Dispare și unul dintre aghiotanții lui Nicolae Ceaușescu, ofițerul de Securitate Bălașa.²

Ora 08:10. Ilie Ceaușescu intră în *Cabinetul 1* de la CC al PCR, unde se aflau Nicolae și Elena Ceaușescu, Manea Mănescu, ministrul de Interne Tudor Postelnicu și generalul Nicolae Andruța Ceaușescu, alt frate al dictatorului. Le spune că „vin muncitorii dinspre Gara de Nord, au ajuns deja la Sala Palatului și sunt înarmați; vin și muncitorii dinspre (*Uzinele*) 23 August. Deci, trebuie făcut ceva!... trebuie destituit guvernul“. „Băi, zice (Nicolae Ceaușescu), du-te și vezi-ți de treaba ta! Avem ședința Comitetului Politic Executiv. Și o să stabilim acolo!“³

Ședința Biroului CPEx

---

¹ A doua zi, „mamele“ de la Centrul pentru minori le pun acestora pe brațe banderole de revoluționari și îi lasă să telefoneze acasă. După doi ani, „Mama Gabor“ este numită profesoară la școala Nicoletei. Pentru o zi. Va fi revocată la cererea directoarei, căreia Nicoleta îi relatează cele petrecute la Centru.

² Declarația fostului șef de Cabinet Constantin Manea la Comisia Senatorială.

^{3,4} Ilie Ceaușescu, în declarația citată.

Ora 08:15. Convocați în ședința restrânsă a Biroului Permanent al CPEX, miniștrii Apărării și Internelor primesc ordin de la Nicolae Ceaușescu să oprească accesul manifestanților în Piața Palatului cu tancuri și trageri cu muniție de război.¹

Ora 08:20. Dialog între generalii – frați ai fratelui mai mare:

Ilie Ceaușescu: *Eu mă duc la ea și-i spun să demită guvernul.*

Nicolae Andruța Ceaușescu: *Stai, mă, vezi de treabă, că nu e vorba de asta (...) pe el vor să-l dea jos!*²

Ora 08:50. Informat în urma unui raport primit de la generalul Gheorghe Neagoe, șeful Direcției a V-a a Securității, privind deplasarea spre centru a unor mari coloane de manifestanți, și luând în considerare raportul de forțe din București, generalul Iulian Vlad ordonă trupelor de Securitate să nu tragă în demonstranți.

Ora 09:00. Generalul Vasile Nicolae Eftimescu, prim adjunct al șefului Marelui Stat Major al Armatei, are o întâlnire la sediul MApN cu colonelul Mihailov, atașatul militar sovietic, în prezența viceamiralului Ștefan Dinu, șeful Direcției de Informații a Armatei (DIA).

Ora 09:05. Pe Bulevardul Republicii numărul revoluționarilor crește. Nu se lasă intimidați de elicopterele militare care survolează Capitala îndemnându-i să meargă la casele lor, să nu răspundă la „provocări”. O studentă de la Institutul de Arte Plastice avansează cu un buchet de garoafe în mână și pune câte o floare în țeava armelor. Militarii nu reacționează. Încurajați, un grup de adolescenți se urcă pe un tanc și pun flori pe țeava acestuia.

Forțele de represiune chemate de ministrul Vasile Milea, după ședința Biroului CPEX, se deplasează spre București.³

Vasile Milea se împușcă

Ora 09:10. Apostrofat și umilit de Nicolae Ceaușescu, ministrul Apărării urcă la etajul 6, în biroul colonelului Corneliu Pârcălăbescu, șeful Statului Major al Gărzilor Patriotice, căruia îi cere o centură pentru a merge „jos, la unități”. Nerăbdător s-o primească, iese din birou și ordonă căpitanului Marius Tufan să-i predea centura și pistolul. Revenit în birou, îi spune

---

¹ Declarația lui Tudor Postelnicu din 28 decembrie 1989, Dosar m. 517/P/1989 al SPM – PG.

³ Documentele militare arată că ordinele date de Vasile Milea au fost executate, Dosar SPM – PG m. 517/P/1989. Alex Mihai Stoenescu consideră că teoriile despre opoziția lui Milea sunt false, op. cit., p. 164.

colonelului Pârcălăbescu că Nicolae Ceaușescu i-a dat ordin „să tragă în popor”.¹ Apoi telefonează șefului său de cabinet de la minister, căpitanul Alexandru Barbu. Ofițerul de serviciu îi raportează că acesta lipsește („se culcase puțin”).

Ora 09:20. De la MApN, căpitanul Alexandru Barbu telefonează ministrului Vasile Milea „la Gărzi”, după cum îi indicase acesta ofițerului de serviciu în convorbirea de la ora 09:00. „Când ministrul îi spune că „trebuia să fii aici, cu mine”, șeful de cabinet se arată gata să plece la CC. Ministrul renunță: „Lasă, nu mai e nevoie.”²

Ora 09:30. Piața Universității e deja plină. Pe zidurile Universității, peste inscripțiile din 21 decembrie acoperite cu catran, sunt înscrise alte sloganuri anticomuniste. Mii de oameni scandează *Jos Ceaușescu!*

Alte zeci de mii de revoluționari se îndreaptă în coloane compacte spre Piața Palatului.

Ora 09:35. Ministrul Apărării, Vasile Milea, își trage un glonț în piept.

Ora 09:40. Colonelul Corneliu Pârcălăbescu aleargă la *Cabinetul 1* pentru a anunța că generalul Vasile Milea s-a împușcat.³ Nicolae Ceaușescu își cheamă consilierii de presă, Eugen Florescu și Constantin Mitea: „Să scrieți că trădătorul Milea s-a sinucis din lașitate”.⁴ Dă dispoziție să se deschidă Televiziunea și să se dea știrea.

Generalul Stănculescu preia comanda

Ora 09:50. După ce Nicolae Ceaușescu îi ceruse șefului de cabinet Constantin Manea să-l cheme urgent pe Victor Stănculescu la CC („Cu picioarele rupte să vină, să vină în cinci minute”), generalul ajunge în sediu,

---

¹ Stenograma audierilor la Comisia Senatorială pentru cercetarea evenimentelor din decembrie 1989, declarația colonelului Corneliu Pârcălăbescu, 1991.

² Stenograma audierilor la Comisia Senatorială, declarația căpitanului Alexandru Barbu, 1991.

³ După Revoluție, moartea ministrului Vasile Milea va fi obiectul unei anchete pentru a se stabili dacă a fost sinucidere sau asasinat. Asasinatul nu a putut fi probat. De asemenea, nu există nici dovada intenției de a se sinucide. Există ipoteza unei tentative de autorănire în speranța unei supraviețuiri, susținută de generalul (r) Ion Coman. (Vezi Alex Mihai Stoenescu, op.cit., p. 166). Vasile Milea va rămâne un personaj controversat: pentru unii, un erou (numele său va fi atribuit, în 1990, unui bulevard din București); pentru alții, un criminal.

⁴ Constantin Manea, în declarația citată.

în biroul Grupului operativ militar. Folosind indicativul ministrului Apărării Naționale (*Rondoul*), generalul Stănculescu transmite prin căpitanul Marius Tufan ordinul ca Armata să se întoarcă în cazărmi, inclusiv transportoarele blindate din Piața Palatului.

Unităților militare li se indică să parleză cu demonstrații anunțându-i că se vor întoarce în cazarmă.

Ora 09:55. Generalul Victor Athanasie Stănculescu se prezintă la Nicolae Ceaușescu care îi ordonă: „Preiei comanda”.¹

Ora 10:00. Generalul Milea, încă în viață, este internat în Spitalul Elias, la Secția Chirurgie, unde este înregistrat ca rănit.²

Ora 10:05. Lt. colonel Costache raportează generalului Gheorghe Voinea, comandantul Armatei I-a: „Coloane imense de la IMGB pe bd. Apărătorii Patriei. Blocați la 300 m de Orașelul Copiilor.” Și ulterior: „Vin grupuri imense de la Uzinele 23 August”.

Ora 10:10. Căpitanul Marian Rusu, aghiotant al Elenei Ceaușescu, îi aduce cheia cerută de aceasta: o cheie mare, o cheie de seif, pe care o ținea la reședința din bd. Primăverii la locul știut de Suzana, administratoarea casei.

Ora 10:15. Aflând că secretarul Mihai Hârjău a dispărut, Nicolae Ceaușescu îi ordonă ministrului Tudor Postelnicu să-l găsească și să-l aresteze.³

Ora 10:20. În fața barajului de la *Inter*, o mare de lume. Mihai Montanu întreabă un locotenent major de pe un TAB: „Ce ordin ai primit?” Răspuns: „Să ne retragem la unitate.” Revoluționarii se urcă pe TAB-uri și pun flori în țevile puștilor. Pleacă cu TAB-urile spre Piața Palatului.

Ultima ședință CPEX

Ora 10:30. La ședința CPEX prezidată de Nicolae Ceaușescu participă Elena Ceaușescu, Manea Mănescu, Emil Bobu, Constantin Dăscălescu, Ion Dincă, Ștefan Andrei, Ion Radu, Lina Ciobanu, Ioan Totu, Paul Niculescu Mizil, Ludovic Fazekas, Dumitru Popescu, Gheorghe Rădulescu, Silviu

---

¹ Sergiu Nicolaescu, *Revoluția. Începutul adevărului. Un raport personal*, Ed. Topaz, București, 1995, p. 47.

² Cf. Foi de observație clinică existentă în Dosarul Secției Parchetelor Militare din Parchetul General, m. 97/P/1990, Vasile Milea a decedat după ora 12:00, fără să se fi intervenit chirurgical.

³ Căutat acasă la ora 11:00 și nefiind găsit, Mihai Hârjău nu a putut fi arestat.

Curticeanu, Mihai Gere, Nicolae Giosan, Ana Mureșan, Suzana Gâdea, Ion Stoian, Ioan Ursu, Tudor Postelnicu, Iulian Vlad.

Lipsește cei patru membri ai CPEX trimiși la Timișoara - Ion Coman, Ilie Matei, Cornel Pacoste și Ioan Toma, precum și colegii lor răspunzători de lichidarea mișcărilor din Cluj – Nicolae Constantin; Brașov – Gheroghe Pană; Iași – Constantin Olteanu; Târgu Mureș – Miu Dobrescu; Reșița – Iosif Szasz. Absentează, de asemenea, Barbu Petrescu – răspunzător de blocarea accesului manifestanților în Piața Palatului; Gheorghe Oprea – plecat în Turcia.

Ion Radu raportează că nu a reușit să oprească plecarea muncitorilor din întreprinderi, de la **ICEM, Turbomecanica, Uzinele 23 August**: „S-a oprit toată activitatea la cuptoare”. La întrebarea secretarului general dacă există armament în întreprinderi, Ion Radu răspunde: „Muniție nu este. Muniția au scos-o de la toate întreprinderile din țară”.

Referindu-se la sinuciderea ministrului Vasile Milea, Nicolae Ceaușescu argumentează trădarea generalului: „a sabotat aplicarea măsurilor și a lucrat în strânsă legătură cu străinii”. Obsedat de o posibilă trădare și a altora, Ceaușescu îi testează: ”Vreau să-i întreb pe cei prezenți din Comitetul Politic Executiv, care este hotărât să lupte și care nu?” „Cine s-a angajat față de alții să spună”. Cei mai zeloși răspund fără a fi întrebați personal: Tudor Postelnicu, Manea Mănescu, Constantin Dăscălescu, hotărâți să lupte „până la urmă”.

Se decide declararea imediată a stării de necesitate în întreaga țară. Se discută insistent problema folosirii armelor de foc împotriva manifestanților. Abil, Ceaușescu face distincția: „nu putem trage în muncitori, dar sunt și lichele”. Hotărâsc să procedeze cum a spus secretarul general.

O mare de oameni

Ora 10:40. Complet înconjurate de mulțimea de oameni, blindatele Diviziei *Tudor Vladimirescu*, conduse de colonelul Dumitru Cernat, părăsesc Piața Universității îndreptându-se spre Piața Romană.

De la Universitate până la Piața Romană, bulevardul Magheru este o mare de oameni. Sunt acolo salariați de la *Pipera*, de la *Automatica* și de pe celelalte platforme industriale. Sunt bărbați, femei și copii din marile cartiere de blocuri.

Sub presiunea revoluționarilor, colonelul Suceavă și colonelul Rădulescu semnează, din partea Inspectoratului General al Miliției, împreună cu inginerul Marian Costin, reprezentantul revoluționarilor, o minută prin care declară că „întreaga Miliție trece de partea revoluției prin participarea efectivă la sprijinirea cauzei acesteia”.

Revoluționarii pe tancuri

Ora 10:50. Strada dintre magazinul *Eva* și sediul OSIM este blocată de două TAB-uri cu mitraliere și, în spatele lor, de cordoane de scutieri de la trupele de Securitate din Băneasa.

Se scandează: *Jos dictatorul!* și *De ce s-a tras la Timișoara?* Din când în când se mai aude zgomotul unor rafale de mitralieră dar se trage în aer.

Un grup compus din Teodor Holban, Florin Anghelescu, Constantin Balotă, Constantin Afremie, Gelu Opran, Ionel Șolț, Viorel Moldovan începe să negocieze cu militari de pe TAB-uri: *Dacă stați liniștiți, stăm și noi liniștiți.* Florin Anghelescu (39 ani), fiind șofer angajat civil al Armatei, își dă seama că TAB-urile sunt de la UM 1210 de pe *Antiaeriană* și scandează numele unității. La un moment dat, când se aude zgomot de armă dinspre Universitate, Teodor Holban și Florin Anghelescu sar pe TAB. Un soldat trage în aer dar este immobilizat de Teodor Holban. Acesta reușește să-i ia arma, îi scoate încărcătorul, după care i-o înapoiază. Comandantul TAB-ului își scoate pistolul și îl predă lui Holban care i-l înapoiază spunându-i *Ia-l și apără-ne!*

Voci din mulțime strigă: *Mergem la Televiziune să-l întrebăm pe Ceaușescu de ce a tras la Timișoara.* Cu revoluționari urcați ciorchine pe TAB-uri, acestea, împreună cu tancurile din Piața Universității, se îndreaptă spre Piața Romană.¹ Cunoscutul actor Ion Caramitru se suie pe unul din TAB-uri.

În Piața Romană blindatele acoperite de revoluționari se despart în două coloane: una din ele o ia pe Calea Dorobanți, cealaltă pe bd. Ana Ipătescu – bd. Aviatorilor. În Piața Victoriei în coloană intră un grup care vine dinspre bulevardul 1 Mai purtând o cruce de lemn pe care sunt agățate o cizmă și niște pere.²

În timp ce trupele de Securitate se retrag pe contrasens spre Piața Victoriei, revoluționarii rup cu briceagul sau chiar cu dinții stema comunistă de pe steagurile tricolore pe care le poartă. Poetul dizident Mircea Dinescu se urcă pe unul din blindatele care înaintează pe Calea Dorobanți.

La Televiziune se face joncțiunea coloanelor venite pe bd. Aviatorilor și a celor sosite pe Calea Dorobanți.

---

¹ Relatări ale revoluționarilor Teodor Holban și Florin Anghelescu, publicate de Pușa Roth, op.cit., pp. 300-303.

² Aluzie la declarația lui Nicolae Ceaușescu că în România comunismul va fi schimbat când „va face plopul pere“.

Ora 10:55. Pe Calea Victoriei scutierii se retrag spre magazinul *Muzica*. Între sediul Comitetului Central și Sala *Excelsior* se formează un prim grup de 10–15 persoane, între care și Dorel Haraga, funcționar la Palatul Telefoanelor, care propune ca o delegație să încerce să intre în CC pentru a cere demisia lui Ceaușescu. Un alt grup masiv de revoluționari pătrunde în Piața Palatului dinspre str. Onești și ajunge în fața sediului Direcției a V-a a Securității, unde Dan Iosif, cu o portavoce, încurajează manifestații.

„Stare de necesitate”

Ora 10:59. La posturile de radio și televiziune este citit Decretul prezidențial privind instituirea stării de necesitate pe întreg teritoriul țării,¹ prin care toate unitățile MApN, MI și formațiunile Gărzilor Patriotice intră în stare de alarmă; sunt interzise orice întâlniri publice, circulația persoanelor în timpul nopții, precum și circulația în grupuri mai mari de cinci persoane în timpul zilei.

Crainicul TV anunță sinuciderea generalului trădător Vasile Milea, ministrul Apărării Naționale.

Ora 11:00. Se ordonă retragerea subunității de Securitate de la Televiziune.

Ora 11:10. Odată cu retragerea militarilor de pe bd. Magheru, coloane masive de demonstranți pătrund în Piața Palatului scandând *Jos Ceaușescu! Jos dictatura! Armata e cu noi!* De la o stație de radioamplificare, lozincile se aud până departe și până sus, în birourile Comitetului Central.

Alte coloane de muncitori ajung la Obor și se deplasează spre centru pe Bd. Dimitrov, Bd. Republicii și Str. Mihai Eminescu.

Revoluționari la Televiziune

Ora 11:15. La Televiziune, la poarta din str. Pangratti, ajunge primul grup de revoluționari între care Mihai Voicu, Cherpec și Mihaela. Ei cer conducerii TVR să transmită în țară informații și imagini despre ce se petrece în București. Reprezentanții Televiziunii, care tocmai difuzaseră a doua oară comunicatul despre trădarea lui Milea, dictat la telefon de Petre Constantin din sediul CC, lui Teodor Brateș care era de serviciu la Televiziune, îi resping. Locotenentul major Dițiu, șeful gărzii, îi lasă să pătrundă în incintă.

Ora 11:20. La solicitarea lui Nicolae Ceaușescu, în sediul CC se fac planuri de ieșire din clădire: prin subsol (Direcția a V-a a Securității se

---

¹ Decretul nu a fost publicat niciodată în Buletinul Oficial, fiind în consecință nul de drept.

opune, pretextând că traseul este nefuncțional); cu mașina trasă la scară (imposibil, sediul fiind înconjurat de manifestanți.); cu sprijinul Armatei, îmbarcat într-un TAB care să-l transporte la Snagov (și acest plan, conceput de generalul Vasile Eftimescu, prim adjunct al șefului Marelui Stat Major, va fi abandonat, din Piața Palatului blindate ele fiind deja retrase).

Ultima apariție în balcon

Ora 11:25. Din spatele perdelelor *Cabinetului 1*, Nicolae Ceaușescu privește stupefiat Piața Palatului. Peste 80 000 de oameni vociferează, se agită, scandează. Generalul Victor Stănculescu îi raportează că în aceste condiții trupele nu mai pot intra în Piață. Îi propune să părăsească clădirea cu un elicopter. Nicolae Ceaușescu refuză și cere Direcției a V-a a Securității ca trupele din clădire să blocheze ușile și să nu permită accesul manifestanților.

Ora 11:30. În balconul CC al PCR, Nicolae Ceaușescu, gardat de câțiva membri ai CPEx, apare în fața bucureștenilor revoltați. Aflat pentru prima dată la un miting neorganizat de aparatul său de partid și de stat, se lansează într-o încercare disperată de legitimare a represiunii împotriva „huliganilor și trădătorilor“ vânduți „agenturilor străine“. Pentru că legătura la instalația de amplificare fusese tăiată, este nevoit să folosească o portavoce neagră. Cu vocea răgușită cere: *Mergeți la casele voastre, totul se va rezolva, este lovitură de stat.* Promite oamenilor muncii măriri ridicole de salarii și alocații pentru copii. Mulțimea îl huiduie. Cineva aruncă o coadă de drapel spre balcon. Altul aruncă un pantof. Umilit, se retrage.

Armata cedează

Ora 11:35. În cabinetul fostului ministru al Apărării, adjunctul Ilie Ceaușescu primește „fel de fel de telefoane“ – de la comandantul Regimentului 10 Slobozia care se îndreaptă spre Capitală; de la generalii Iulian Topliceanu, șeful Armatei a 4-a și Dumitru Roșu, șeful Armatei a 3-a care îl întreabă: „Ce facem?“; de la colonelul Aurel Dragomir, comandantul Școlii de ofițeri din Sibiu, care insistă să „deschidă focul“ împotriva „atacatorilor de la Miliție“. Tuturor le comunică să retragă trupele în cazărmi. Regimentul 10 să se întoarcă la Slobozia.¹

Ora 11:40. Generalul Ilie Ceaușescu și contraamiralul Ștefan Dinu, împreună cu generalul Ilie Constantinescu, adjunct al șefului Marelui Stat

---

¹ Audierea lui Ilie Ceaușescu la Comisia Senatorială, prilej cu care declară: „Eu, ca militar, îmi dădeam seama că s-a încheiat situația. Știam situația de la Brașov, cunoșteam situația de la (...) Sibiu. Adică știam ce este în țară.“

Major și generalul Constantin Codrescu, șef de secție în Marele Stat Major, redactează un ordin de retragere a unităților MAPN în cazărmi.

Sunt invitați la minister reprezentantul Tratatului de la Varșovia și atașatul militar sovietic, contraamiralul Mihailov, cărora Ilie Ceaușescu le adresează rugămintea ca Uniunea Sovietică să nu se amestece în problemele interne ale României.¹

Întâlnirea cu atașatul militar chinez, stabilită pentru ora 13:00, este contramandată.

Revoluționari la Radio

Ora 11:55. Radu Șofran, angajat în Cooperăția meșteșugărească, tată a patru copii, udat până la piele de tunurile de apă care împrăștiaseră demonstranții din Piața Universității în cursul nopții, ajunge împreună cu alți revoluționari în strada Nuferilor, la sediul Radiodifuziunii. Sparge geamul ușii și intră în clădire, fiind urmat de alți șapte-opt revoluționari. Sunt înconjurați de militari înarmați. Subofițerul Pavel Cozlov le strigă militarilor: „Nu trageți, mi-a fost coleg!”²

Locțiitorul comandantului Corpului de gardă de la Radio, locotenent major Mircea Mihăilă, ordonă militarilor să permită accesul revoluționarilor în clădire. Plutonierul major Pavel Cozlov și Radu Șofran organizează grupurile de revoluționari care cer insistent să intre în emisie. Primul care va vorbi va fi Mircea Munteanu care, după anii de liceu și facultate petrecuți la Timișoara, ținuse permanent legătura cu prietenii săi și aflase în detaliu despre revoluția și represiunea trăite de timișoreni în ultimele zile.

Victoria revoltei populare în București

Ora 11:40. În Piața Palatului intră trei TAB-uri ale căror echipaje fraternizaseră cu demonstranții. Printre cei aflați pe primul TAB este și inginerul Mihai Montanu. Numărul celor aflați în Piața Palatului crește.

Ora 11:45. Generalul Victor Stănculescu ordonă generalului Iosif Rus, comandantul Aviației Militare, trimiterea la sediul CC a două elicoptere

---

¹ Ștefan Dinu, op. cit., p. 243

² Declarația lui Radu Șofran în emisiunea din 21 decembrie 2007, a postului *Radio Actualități*, realizator Pușa Roth. În timpul războiului cu „teroriștii” Radu Șofran va fi împușcat cu șapte gloanțe. Va sta prin spitale timp de doi ani.

pentru evacuarea lui Nicolae Ceaușescu și a Elenei Ceaușescu. Ordinul este confirmat, conform regulamentului, de generalul Gheorghe Neagoe, șeful Direcției a V-a a Securității.

Ora 11:50. Nicolae și Elena Ceaușescu, însoțiți de ofițerii de Securitate care le asigură protecția, se îndreaptă spre lifturi pentru a urca pe terasa clădirii. Adresându-se forțelor înarmate din Securitate și Armată care împânzesc coridoarele, Elena Ceaușescu strigă disperată: *Să se tragă. Să tragă!*

Tudor Postelnicu ordonă celor din structura MI să deschidă „foc cu muniție de război împotriva „huliganilor” care ar intra în sediu. În paralel, Iulian Vlad ordonă colonelului Octavian Nae, șeful gărzilor, să nu se folosească armamentul.

Cucerirea sediului CC

Ora 12:00. Primii curajoși pătrund în CC. Este spart un geam lângă intrarea A 2. Mai întâi sunt respinși de militarii din Corpul de Gardă, până când unul din cei intrați revine strigând *Veniți, că ăștia fug!* Alții intră prin corpul B și de aici ajung în corpul A. Se sparg și geamurile de lângă intrarea principală, pe unde intră Dorel Haraga. Pe balcon ajunge primul Cătălin Vladu, ghid BTT.¹ Când presiunea crește asupra intrării principale, ușile sunt deschise și printre cei care intră în clădire se află Nik Teodorescu, student la Facultatea de Teologie, Nora Mișcovski,² Victor Rânghilescu,³ preotul catolic Emanuel. Arheologul Ion Moțochideanu ia cheile de la intrare. Ion Gâțlan, muncitor și pictor amator, găsește portavocea abandonată de Ceaușescu. Cei mai mulți iau armele abandonate de militarii din Corpul de Gardă, AKM - uri cu pat rabatabil, și pleacă în urmărirea lui Ceaușescu. Liftul este blocat, așa încât o iau pe scări.

Fuga lui Ceaușescu

Ora 12:02. Un elicopter așteaptă cu motoarele pornite, pe acoperișul CC. Când Ceaușescu îl cheamă pe primul ministru Dăscălescu să vină cu el, acesta pretextează că și-a uitat paltonul în birou și se încuie într-un WC. În locul lui este luat Manea Mănescu, apoi Emil Bobu.

---

¹ Cătălin Vladu va fi împușcat în clădirea CC în noaptea de 23 decembrie 1989.

² Nora Mișcovski fusese arestată și torturată în 21 decembrie. Va deveni președinta *Asociației Luptătorilor în Revoluția din decembrie 1989*.

³ Victor Rânghilescu va înființa (în sediul CC al PCR) Partidul Democrat Român.

Ora 12:09. Huiduiți de revoluționari, Nicolae și Elena Ceaușescu, Mănescu și Bobu părăsesc sediul CC la bordul elicopterului pilotat de lt.colonel Vasile Maluțan în direcția Snagov.

Manifeste inutile

Minute în șir Piața răsună de strigăte de bucurie și aplauze. Se improvizează un refren: *Ole! Ole! Ole! Ceaușescu nu mai e! Se cântă pe străzi și în balcoanele clădirilor din jur.*

Nimeni nu mai e impresionat de manifestele aruncate dintr-un al doilea elicopter care survolează Piața fără a ateriza. Muncitorii sunt îndemnați să fie vigilenți și să-i demaște pe cei care provoacă panică și dezordine. Tinerilor li se cere să oprească „acțiunile nechibzuite până nu e prea târziu”. Se apelează și la sentimentele creștinești ale românilor: „Peste trei zile sărbătorim Crăciunul. N-ar fi mai bine să-l așteptăm în liniște acasă?”

Ocuparea sediului CC al PCR

Demonstranții, în număr mare, pun stăpânire pe sediul Comitetului Central. Coridoarele sunt pustii. În birouri, sub mese și fotolii, în dulapuri, în WC-uri, peste tot sunt arme. Demnitari, activiști, securiști stau ascunși în debarale și camerele cu arhive. Revoluționarii își împart armele abandonate.

Ora 12:10. Costinel Pițigoi ajunge în *Cabinetul 1* și rămâne să păzească biroul lui Ceaușescu.

Revoluționarii ocupă instituțiile centrale ale statului

Ora 12:20. Revoluționarii ocupă sediile principalelor instituții din Capitală: Consiliul de Stat, Televiziunea, Radiodifuziunea, Securitatea municipiului București, Guvernul, ministere.

Vocea Revoluției la Radio

Șeful Controlului general din Radio e derutat. Sorin Helmis, subordonatul său, ia hotărârea să unească toate cabinele în programul de *Actualități*, către toți emițătorii din țară. Vocile revoluționarilor din Studioul 21 se vor auzi în toată țara.¹

Revoluționarii ocupă Televiziunea

---

¹ Pușa Roth, op.cit., p.140.

Ora 12:00. Curtea Televiziunii este arhiplină. Sosiți pe blindate, în autoturisme sau pe jos, revoluționarii decid să intre în clădire, în studiouri, să apară pe post și să transmită țării victoria revoluției de la București.

Pe ecranele televizoarelor continuă să apară doar sigla TVR. În surdină, muzică simfonică.

Ora 12:30. Primul grup ajuns pe pasarela dintre blocul – turn și studiouri este întâmpinat de Teodor Brateș, redactor – șef adjunct la Departamentul *Actualități*. Acesta îl recunoaște pe actorul Ion Caramitru, face cunoștință cu poetul dizident Mircea Dinescu. Sfătuit de Brateș, regizorul de emisie Ștefan Rizea vorbește cu inginerul Dănilă care aprobă apariția pe post a revoluționarilor.¹

Ora 12:45. În Studioul 4 Ion Caramitru inițiază redactarea unei proclamații și îi propune lui Mircea Dinescu s-o scrie pe caietul pe care acesta îl adusese cu el, la Revoluție.

Pe ecrane apare mira și se transmite muzică simfonică.

Ora 13:00. Înconjurat de un grup de revoluționari, Ion Caramitru, în trening, intră în emisie și, făcându-și cruce, mulțumește lui Dumnezeu pentru reușita de a fi ajuns în studiourile televiziunii. Îl prezintă pe Mircea Dinescu care anunță, plin de emoție și entuziasm: **Armata din București e cu noi, dictatorul a fugit!** Apelează la forțele Ministerului de Interne să depună armele. Grupul de revoluționari exclamă: *Libertate! Armata e cu noi! Am învins!*

Eliberarea deținuților politici

Ora 13:05. Din beciurile Securității sunt eliberați deținuții politici, printre care ziaristul Petre Mihai Băcanu, operatorul Dumitru Iuga de la TVR. Sunt eliberați Radu Filipescu și Gabriel Andreescu, ridicați de Securitate în dimineața zilei de 22 decembrie.

Sunt deschise porțile închisorii Jilava pentru cei peste 1.000 de manifestanți arestați în 21 decembrie. La ordin sunt eliberați și deținuții politici din închisoarea de la Aiud și din celelalte locuri de detenție din țară.

Securitatea încetează supravegherea vizibilă a disidenților încercând în ultimul moment să le câștige bunăvoința.

Telefonul roșu la revoluționari

Ora 13:40. În Cabinetul 1 ocupat de revoluționari sună telefonul roșu de pe biroul lui Nicolae Ceaușescu. După o clipă de ezitare, unul dintre

---

¹ Declarația redactorului șef adjunct Teodor Brateș la Comisia Senatorială.

revoluționari ridică receptorul. De la capătul firului i se spune: *Tovarășe, vreau să vorbesc cu cineva din Comitetul Central*. Răspunde: *Păi, cu cine să vorbești din Comitetul Central, că suntem noi?* Cel de la capătul firului întreabă: *Dumneata cine ești?* Tânărul răspunde: *Eu sunt Luca, unul dintre manifestații, după care se întoarce spre ceilalți zicând: Mă, e unul Ion Iliescu la telefon.*¹

Revoluționarii ocupă sediul Securității

Ora 14:00. Manifestanții conduși de Mihai Bălășescu ocupă sediul Securității municipiului București din strada Beldiman.

Comandanții anunță încetarea operațiunilor militare

Ora 14:10. Generalii Gheorghe Voinea și Mihai Chițac apar la Televiziune și cer „încetarea tuturor operațiunilor militare cu caracter de violență“.

BILANȚ CRIMINAL

În București în ziua de 21 decembrie și în noaptea de 21/22 decembrie au fost ucise **54 persoane, din care 39 prin împușcare (24 în cap). Au fost 604 răniți grav, din care 412 prin împușcare. Au fost arestate peste 1.000 persoane**, multe fiind torturate cu bestialitate, în sediile de Miliție și aruncate apoi în celulele închisorii Jilava, în condiții inumane.²

Conform datelor MApN, în zona Hotelului *Intercontinental* unde au fost cele mai multe victime, s-au tras 10.500 gloanțe și s-au folosit gaze de luptă (GIS).

---

¹ Dialogul mi-a fost relatat personal de Ion Gâtlan și mi-a fost confirmat chiar de Ion Iliescu.

² Date din statistica centralizatoare a victimelor, *Caietele Revoluției*, m. 6 (19) din 2008, p.52. Sinteza anchetelor efectuate de Secția Militară a Parchetului General, în perioada 1990 – 1994, p. 28; Raport SRI, p. 6.